

DEĞER

“Sevginin
kurduğu devleti
adalet devam
ettirir.”

Farabi

6

DEĞER

Devletimizin
İstinatgâhi: Adalet

24

GEZİ

Siirt

36

MANEVİYAT

Adalet Mülkün
Temelidir

52

SPOR

Gelişen Spor
Branşları

DEĞER

19 Eylül Gaziler Günü

Ülkemizin her karış toprağında, vatanını bayrağını ve kutsal değerlerini korumak ve savunmak için en güç koşullar altında canlarını ortaya koymaktan çekinmeyen gazilerimiz, milletimizin medarı iftihar, vatanseverliğin ve kahramanlığın yaşayan abideleridir.

Cumhuriyetimin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları başta olmak üzere, vatanımız için canlarını hiç düşünmeden feda eden aziz şehitlerimizi ve ebediyete intikal etmiş kahraman gazilerimizi rahmet ve şükranla anıyor, hayatta olan gazilik mertebesi ile şereflenmiş gazilerimize de sağlıklı, uzun ömürler diliyoruz.

Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasının ardından, Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk'e TBMM'nin **19 Eylül 1921** günü mareşallık rütbesi ve gazilik unvanının verilmesi nedeniyle bugün gaziler günü olarak kutlanmaktadır.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR.

EYLÜL 2020

Yıl: 6 • Sayı: 81
ISSN: 2687-3656

SAHİBİ

**Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Adına
Yılmaz ÇİFTÇİ** (Genel Müdür)

YAYIN KURULU

Yılmaz ÇİFTÇİ (Yayın Kurulu Başkanı)
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü
Serdar SEZER (Genel Müdür Yardımcısı)
Barış ÖNER (Daire Başkanı)
Dilek ŞİRİN (Tetkik Hâkimi)
Hakan ERDEM (Yazı İşleri Müdürü ve Editör)

YAZARLAR

A. Gül AŞIK • Abdullah KAYA
Bahadır Ahmet ATILA • Celal CEYLAN
Deniz ÖZYÖRÜK • Ejder TOPAL
Ferhat ÇELİKER • İpek KOÇ
Hatice KELEŞ • Murat NAMDAR
Murtaza AYDIN • Muhsin KURT
Mehmet VARNALI • Mehmet GÖKCE
M. Recep KOLCU • Oktay FERİK
Ramazan SAĞIR • Sibel KARAGÜL
Suna ÖGÜR • Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Yasin YILMAZ • Yaşar İNCİ

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Hüseyin ÖZTÜRK
Hayri TURHAL

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Hacı
Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi No:70/1
Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67

Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91

e-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA-BASKI ŞEFİ

Serkan YILDIZ

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

05/10/2020

Editörün Notu

Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Değer dergisinin eylül sayısında "Adalet" değeri ile sizlerle. Toplumun en temel dayanağı olan adalet, hepimiz için önemli bir değer konumundadır. Yaşamın her alanında hepimiz adaletin ne kadar önemli olduğunu tecrübe ediyoruz.

Adalet, tüm insanlığa eşitliği sağlayan değerdir. Hayattaki en önemli kavramlardan biri, hatta belki de en önemlisi adalettir. **Adalet**, haklı ile haksızın ayrılması, haklıya hakkının teslim edilmesi olarak da tanımlanabilir.

İnsanlar varolduğu günden beri adaleti tesis etmeye çalışmıştır. Eskiden bu durum manevi duygu ve düşüncelerle kontrol altına alınmaya çalışılmış olsa da günümüzde adaleti kurumsal yapılarla somutlaştırmak mümkündür. **Adaletin temelini** kurallar oluşturur. Milyarlarca insanın aynı gezegeni paylaşması büyük çoğunlukla kurullarla mümkün olabilmektedir. Adalet olgusu, devletten devlete değişse de evrensel olarak adalet anlayışı bütün dünyada devam etmektedir. **Adalet**; suç işleyen ve huzurun bozulmasına sebep olan insanların cezalandırılıp topluma tekrar kazandırılmasına yardımcı olan kavramdır aynı zamanda.

Adaletin hayattaki en önemli kavramlardan olduğu her dönemde kabul edilmiştir. **Hz. Ömer'in "Adalet mülkün temelidir."** sözü, adaletin önemini yüzyıllar önce ifade edilmiş şeklidir. Hz. Ömer'in bu sözü adalet kavramı ve önemi konusunu en iyi biçimde dile getirmektedir. Bizler de toplumun bireyleri olarak adaletli davranmayı ve yaşamayı ilke edinmeliyiz.

Değer dergimiz de eylül sayısında adalet değeri üzerine makaleler ve araştırmalarla sizlerle olacak. Değer dergisi her ay önemli değerleri konu edinmesinin yanında; bilim, sağlık, edebiyat, tarih, gezi sayfalarında da sizlerle buluşmaya devam ediyor. Değer dolu günlerde önümüzdeki sayılarda görüşmek üzere...

**Adalet,
haklı ile haksızın
ayrılması, haklıya
hakkının
teslim edilmesi
demektir.**

Ayın Değeri

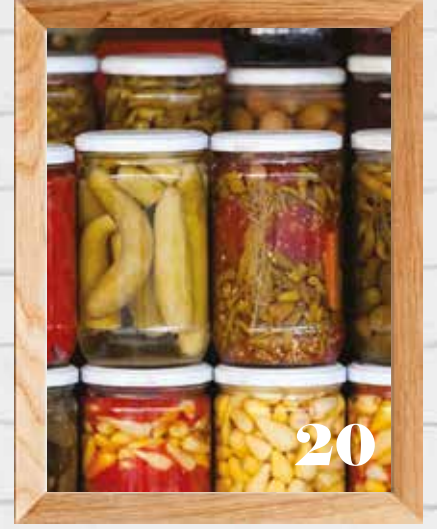
Adalet

Aile
Tahtını Yitiren Kral

Hasbihal
Aynen Abi, Sıkıntı Yok

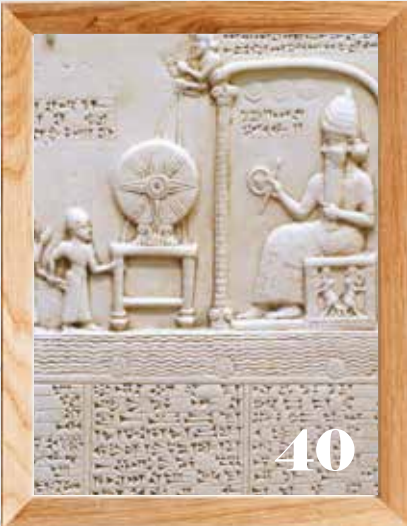
Sağlık
Soğuk Algınlığı Yaşayanların Yemesi ve Kaçınması Gereken 8 Yiyecek

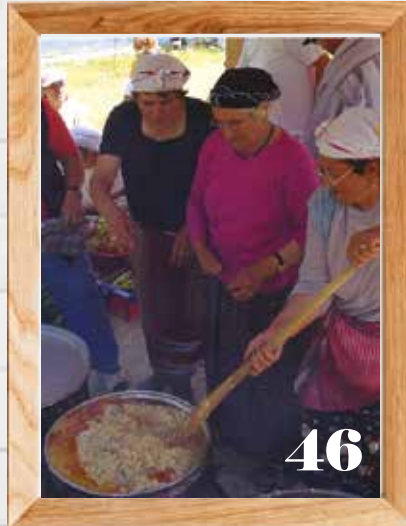
İnsan
COVID-19'dan sonra

Personelimizden Gelenler
Manisa'nın Tarzanı

Personelimizden Gelenler
Göze Göz, Diş Diş:
Hamurabi Kanunları

Kültür ve Genekeler
Özel Günlerin Eşsiz Lezzeti:
Geleneksel Tören Keşkeği

Spor
Gelişen Spor
Branşları

Değerli Şahsiyetler
Şeyh Edebali

Gezi
Siirt

**Siz neredeseyiz
Derginiz orada!**

www.cte.adalet.gov.tr
adresinden dergimizin arşivine
ücretsiz ulaşabilir, indirebilir,
okuyabilirsiniz.

İçindekiler

Editörün Notu	01
Başyazı	05
Değer	06
Aile	10
Çocuk	12
Hayatın İçinden	14
İnsan	15
Ayın Önemi	16
Hasbihal	17
Araştırma	18
Bilim	19
Sağlık	20
Canlılar Alemi	22
Gezi	24
Foto Değer	32
Fotoğrafçılık	34
Maneviyat	36
Psikoloji	38
Personelimizden Gelenler (Derleme)	40
Tarihin Arka Sokağı	42
Değerli Şahsiyetler	44
Kültür ve Gelenekler	46
Müzik	50
Spor	52
Yaşama Dair	54
Kitap Tanıtımı	55
Hikâye	56
Personelimizden Gelenler (Derleme)	58
Personelimizden Gelenler (Şiir)	60
Personelimizden Gelenler (Şiir)	62
Değer Bulmaca	63

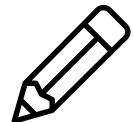
**Siz de
Değer dergisi
yazarı olmak
ister misiniz**

Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı gibi birçok farklı konuda makale içeren tek dergi olarak 6. yılında yazar kadrosunu güçlendiriyor.

Turkcell Dergilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her sene insanlığın önemli değerlerini konu edinerek topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor.

Eğer siz de bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmişinizle birlikte, bir fotoğrafınızı ve makalenizi ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Değerli Okurlar,

Adalet, karmaşık bir kavram gibi gözükse de aslında çok basit kuralları olan, merkeze insanı konu alan bir değerdir.

Adalet mülkün temelidir. Toplum içinde yaşayan tüm insanların eşit sayıldığı; zengin fakir ayrımının yapılmadığı, herkese eşit şekilde davranılan makamdır. Adalet; haksızlıkların giderilmesi, toplum içindeki problemlerin çözülmesi ve doğabilecek sıkıntıların önüne geçilmesinde etkili bir mekanizmadır.

Peki, adalet neden bu kadar önemlidir? Asıl olan insana saygı duymaktır. İnsana saygı duyan, doğaya da hayvana da saygı duyar, dolayısıyla da onun hakkını korur. **Adaletin temelinde din, ırk, nüfuz ayrımı yoktur.** Adalet olmadığı zaman insana verilen değer de yok olur, toplumsal kargaşa meydana gelir. Güçlü, güçsüzü ezmeye başlar. Bilgi değil, güç konuşur. Mazlum daha da mazlumlaştırılır. **Adaletin olmadığı yerde** saygı ve sevgi de kalmayacaktır. İşte bütün bu hasletlerin toplumda hâkim olması adına adalet çok önemli bir değerdir.

İslam dini de adalete önem vermiş ve adaletin sağlanması hususunda uyarılarda bulunmuştur. Dinimiz kul hakkı yemenin, devlet malını hor kullanmanın, zulmetmenin en büyük günahlardan olduğunu ifade ederek

hayatın her alanında adaletle hükmetmeyi emretmiştir. Nitekim Kuran-ı Kerim'de: "*Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana-babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) Zengin olsunlar, fakir olsunlar (Haklarında şahitlik ettikleriniz) Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın, (şahitliği) eğer, bükür (doğru şahitlik etmez), yahut şahitlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır.*" (Nisâ:105) diyerek adaletin önemine vurgu yapmıştır.

Toplumların huzur ve mutluluğunun temini, korunması anlamında **adalet**, elimizi vicdanımıza koyduğumuzda vicdanımızın sızlamamasıdır. **Adalet**, hukukun toplum nazarında kıymetli, korunması gereken bir değer olarak görülmesinde en önemli unsurdur. Bu nedenle her zaman adaletin yanında durmak, adaletin tesisi için gereken tüm gayreti göstermek gerekmektedir.

Bu vesileyle, hayatımızda çok önemli bir yeri olan adaleti sağlamak adına ülkenin dört bir yanında vazifeleri başındaki **hakim ve savcılarımız ve tüm diğer yargı çalışanlarımızla birlikte** ülkemiz için adli yıl açılışının hayırlı olmasını temenni ediyor, bütün yargı camiasına görevlerinde başarılar diliyorum.

Devletimizin İstinatgâhı: Adalet

Kıymetli Değer dergisi okurları; bu ayki değer konumuz "**adalet**" ile sizlere konuk oluyoruz. Adalet kavramı üzerine yazacaklarım üzerine düşünürken, özellikle bir noktada dikkatimi toplayarak, bin yıllık fasılasız **devlet geleneğimizde "Adalet"** kavramına atfedilen önem ve ona hamledilen eşsiz değer üzerine bir yazı kaleme almaya karar verdim. Neden böyle bir konu seçtiğimi kısaca izah edeyim.

Aziz okurlar; hep söylediğimiz bir hakikattir. Aynı zamanda tarihi bir realitedir. **Var olduğumuz topraklar yeryüzünün en pahalı en değerli en stratejik ve en kritik topraklarıdır.** Bu topraklara sahip olabilmenin bir bedeli vardır. Bu bedeli ödeme pahasına bu top-

raklara sahip olmayı, **Türk milleti** kadar hiçbir millet istememiştir. Türk milleti kadar da hiçbir millet bu bedeli ödemeyi göze almamıştır. Fakat kıymetli okurlar, bu topraklara sahip olmanın, bu topraklara madde planında hükmetmenin de ötesinde mana planında, aşk çapında Türk'ün devlet geleneğinin bir "*irfan'ı*" vardır. Türk milleti sahip olduğu toprakları uğruna milyonlarca şehit vererek, al bayrağına rengini verecek kadar ağır bedeller ödeyerek sahip olmuşsa da, gerçek mahiyette bu topraklara sahip olmanın keyfiyetini yine bu topraklara ve üzerinde yaşayan insanlara hizmetkârlıkta görmüş ve bunu kuru bir hamasetle değil, derin bir aşkla Anadolu yurdunu nakış nakış işleyip, onun hadimi olarak bunu ispat etmiştir. Devletin varlığını bir takım

maddi kuvvet ve kolonlar üzerine inşa etmek ve bu zahiri kuvvet ile onu ayakta tutmak mümkün değildir. Devleti asıl ayakta tutacak unsurlar onun ruhunu teşekkül ettirecek değerler manzumesidir. Misal, **fethedilen her yeni toprak sadece kılıçların gölgesinde vatan olma payesine ulaşmaz.** Türk devleti gittiği her yere ordusuyla birlikte evrensel bazı değerleri de beraberinde götürmüştür. Bunlardan hiç şüphesiz en önemlisi **adalettir.**

Türk devletinin varlık istinatgâhı, adalettir. Adalet ve ahlak üzere müesseses olan devletimizin kıtaları aşan şöhreti de, adaleti hâkim kılmak şiarı üzere olmuştur.

Adalet kelime anlamı olarak; *hak ve hukuka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkaniyet, adl ve bir cemiyette kanun ve nizam yoluyla hakların karşılıklı olarak korunması ve dengeli tutulması* manalarını ihtiva etmektedir. O sebeple Türk tarihi iyi tahlil edildiğinde karşımıza çıkan en mühim kavram **adalet** kavramıdır.

Kanun önünde, hukuk karşısında herkesi eşit olarak kabul eden bir devlet anlayışı, ancak bu zorlu coğrafyada bu kadar uzun süre payidar olabilirdi. Aksi mümkün değildir.

Kutadgu Bilig adlı eserinde **Yusuf Has Hacıp**, *adalet* kavramı ile ilgili olarak şu tespitleri yapmıştır;

- "Bir memleketin bağı ve kilidi iki şeyden ibarettir; biri ihtiyatlılık, biri kanun; bunlar esastir." (beyit: 2015)
- "Hangi bey memlekete doğru kanun koydu ise o memleketini tanzim etmiş ve gününü aydınlatmıştır." (beyit: 2017)
- "Adaletle iş gör, buna gayret et; hiçbir zaman zulüm etme; Tanrıya kulluk et ve onun kapısına yüz sür." (beyit: 1451)
- "Ey hâkim devlet adamı, kötü teamül koyma; kötü kanunlarla dünyaya hüküm edilmez." (beyit: 1459)
- "Zulüm yanar ateştir, yaklaşanı yakar; kanun sudur, akarsa nimet yetişir." (beyit:2032)

Görüldüğü gibi İslamiyet'le müşerref olmuş Türk milletinin hem İslamiyet öncesi izlerini taşıyan hem de İslamiyet'in vaz ettiği kanunları muhtevasında barındıran bu eserde Türklerin **adalet** kavramına ve ona atfettiği yüce manaya şahit oluyoruz.

Eski Türklerde kanuna ve adalete riayetini "**kut**" yani "**mutluluk ve saadet**" getireceği aksi durumda ise "**zulüm ve hüsrân**"a yol açacağı belirtilmiştir. Esasen bu genel ilke Türk devletinin omurgasını teşkil etmiş ve daima bu çerçeveye sadakatte azami hassasiyet gösterilmiştir. Doğu toplumlarında adalet "**lütuf**" iken, Türklerde ise tebaa için "**hak**" hükümdar için ise meşruiyet alameti olmuştur. Bu durum adalete verilen öneme dair dikkate şayan bir göstergedir. **İslam öncesi**

Türklerde "töre" yazılı olmayan ve hayatın içerisinde edinilen tecrübelerle ile meydana gelen kanunlar olarak, **adaletin sembolüdür**. Ona uymak hem tebaaya hem de hakana farzdır. **İslamiyet'ten sonra** da İslam hukuku ve Türk töresinin terkihi ile devletini yaşatan, milletinin refahını ve düzenini temin eden Türkler de, **adaletin temini ve tevzi** ile halk ve hükümdar arasında en ufak bir ayırım olmaksızın sistem işletilmiştir.

Anadolu kıtasındaki bin yıllık devlet tecrübemizde de **adalet**e verilen emsalsiz değerın izlerini müşahade etmekteyiz. Gerek **Selçuklular** devri gerek **Osmanlılar** devrinde "**adalet**" devleti ayakta tutan en mümeyyiz vasıf olarak karşımıza çıkmaktadır.

Adaleti mülkün temeli olarak gören bu devlet pratiği aslında bu topraklarda nasıl var olabildiğimizin de cevabıdır.

Fethedilen topraklarda yaşayan halkların hak ve hukukunu üzerine alan, onlara kendi dilleri ile konuşma, inanç ve akideleri istikametinde ibadetlerini yapabilme imkânı tanıyan ecdadımız, kendi milliyetinden ve dininden olmayan bu insanları hak ve hukuk bağlamında kendisinden ayrı tutmamış hatta bazı hallerde onlara pozitif ayrımcılıklar dahi vermiştir. Eğer Türk milleti adalet kavramının mazrufuna bu derece vakıf değil de zarfına mahkûm olsaydı yani ruhuna, künhüne değil de şekline mahkûm olsaydı Anadolu yurdunu, Balkanları, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı, Kafkasya ve birbirinden farklı şu kadar halkı idare edebilir miydi? Ardında hala hayırla yâd edilen hizmetlerini, hatı-

ralarını, huzurunu bırakabilir miydi? Elbette hayır... Kanun önünde, hukuk karşısında **herkesi eşit olarak kabul eden bir devlet anlayışı**, ancak bu zorlu coğrafyada bu kadar uzun süre payidar olabilirdi. Aksi mümkün değildir. Aksinin mümkün olmayacağını **adalet ve hukuka** verdiği kıymet ile "**Kanuni**" mahlasını alan **Sultan Süleyman Han** şöyle açıklıyor; "**Kılıcın yapamadığını adalet yapar.**" İşte bu veciz ifade Türk devlet geleneğinin irfan ve veçhesine dair muhteşem bir anekdotdur. **Hız. Ali'nin**; "**Devletin dini adalettir.**" vecizesi de bu minvalde zikredilebilecek emsalsiz sözlerden biridir.

Türklerde "töre" yazılı olmayan ve hayatın içerisinde edinilen tecrübelerle meydana gelen kanunlar olarak, adaletin sembolüdür. Ona uymak hem tebaaya hem de hakana farzdır.

Doğu toplumlarında adalet "lütf" iken, Türklerde ise tebaa için "hak" hükümdar için ise meşruiyet alameti olmuştur. Bu durum adalete verilen öneme dair dikkate şayan bir göstergedir.

Nizamı Mülk, Siyasetnamesinde, "Yüce Allah'ın nimetinin kadrini bilmek padişahın onun rızasını gözetmesidir. Yüce Allah'ın rızası ise halka yapılan ihsan ve onlar arasında yayılan adalet ile elde edilir. Halkın iyilik için yaptığı dua daim olunca o mülk payidar olur ve her gün genişler. O mülk kendisinin devletinden ve zamanından nimetlenir; bu dünyada iyi ad sahibi olur, öteki dünyada kurtuluş bulur, hesabı daha kolay olur. Mülk küfürle devam eder, zulümle devam etmenin manası budur." buyurulmuştur.

Kıymetli Değer dergisi okurları; Yazımızı özetleyecek olursak; Türk devletinin varlık istinatgâhı, adalettir. **Adalet ve ahlak** üzere müesses olan devletimizin kıtaları aşan şöhreti de, adaleti hâkim kılmak şiarı üzere olmuştur. "Bizans kalpağındansa Osmanlı sarığını görmeyi tercih ederim." diyen bir Bizanslının cümlesindeki hakikat, Türklerdeki **adalet** anlayışının ne denli titizlikle tatbik edildiğinin de işaretidir. Eğer adalet dediğimiz sadece duvarları süsleyen sözlerden ibaret olsaydı, ne bu topraklarda tutunabilirdik ne de hayırla yâd edilen bir ecdada sahip olabilirdik.

Bizler **gönülleri fethetmenin yolunu yalnızca adaleti hâkim kılarak** gerçekleşeceğine inananlarız. Şu hususu da belirtmeliyim ki, Batı uygarlığının çok sık kullandığı ve evrensel bir değer olarak fazlaca telaffuz ettiği "**eşitlik**" kavramı "**adalet**" kavramına denk düşmez. Şüphe yok ki, Batılı milletler eşitlik

ilkesi ile kaim olan devletlerinde maalesef adaleti mumla aratır hale düşmüşlerdir. Öyle ki, eşitlik sadece kendisinden olan ve kendisiyle eş olanların paylaştıkları bir sihirli söz iken, kendisinden olmayanlara hayat hakkı tanınmadığı, ikinci sınıf insan muamelesine maruz kaldığı, engizisyon mahkemelerindeki akıl ve insaf dışı pratiğin hükümferma olduğu bir düzeni ifade etmektedir. Mahkeme önündeki zalim ve mazlumun, hukuk ve kanunlar nezdinde eşit olması ile zalimin zulmü, mazlumun ise uğradığı hak gaspı açısından eşit olduğunu söylemek mümkün değildir. Burada gönülleri mutmain edecek ölçü, mutlak adalettir. İşte bu sebeptendir ki, davası **Nizam-ı Âlem** olan Türklerde, esas olan ilke adalettir. **Eğer bir ülkede adalet temin ve tevzi edilirse eşitlik ve hürriyet meseleleri de çözülmüş demektir.** Bizler inanıyor ve iman ediyoruz ki, devletimiz adalet üzere inşa edilmiş bin yıldır da bu ulvi ve mübarek davaya baş koymuş bir devlettir. Ve bu temel üzere kıyamete dek yaşayacağından şüphemiz yoktur. Sözlerimi **Kur'an-ı Kerim**'den bir ayet ile nihayet veriyorum;

Allah size emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğütler veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir.

Kaynaklar:

1. Nizamülmülk 1999. Siyasetname, çev. Mehmet Altay KÖMEN, Ankara Türk Tarih Kurumu s.8
2. Nisa Suresi Ayet 58

Tahtını Yitiren Kral

Anne ve babasının tüm ilgisini ve sevgisini almaya alışkın olan tek çocuk, aileye yeni bir üyenin katılmasıyla birlikte adeta **'tahtını yitirmiş bir kral'** olacaktır der Adler.

Birlikte düşünelim sevgili okurlar; ailede sevginin, ilginin odak noktası, oyuncaklarının, odasının, eşyalarının tek sahibi ilk çocuk... Gün geliyor kardeşinin olmasıyla beraber tek başına sahip olduğu çoğu şeyin paylaşılması beklenebilir.

Şunu kabul etmeliyiz ki bunun kolay bir şey olduğu söylenemez. Her ne kadar bu kolay bir durum olmasa da kardeşinin doğumu ile ani bir yüzleşme olmaması adına, **'kral tahtını yitirmeden önce' onu bu duruma hazırlamamız**, doğru bir yöntemle, uygun kelimeler kullanarak kardeşinin olacağını anlatmamız gerekir.

Öncelikli olarak yapılması gereken şey hamilelikteki riskli ilk aylar geçtikten sonra, karnın belirginleşmesiyle beraber **çocuğa**

kardeşinin dünyaya geleceğini söylemektir. Tabii ki bunun için uygun bir ortam hazırlamak, konuşma esnasında ortamda yabancı kişilerin olmaması, çocuğun bu haberi anne ve babasından alması önem taşır. Sakin, güven verici bir ses tonu ile rahat bir şekilde çocuğa haber verildikten sonra muhtemelen çocuğunuzun konu hakkında aklında birçok soru olacak ve bunların cevabını almayı bekleyecektir. Bu sorulardan bazıları *'Bana ne olacak, acaba annem-babam beni*

yine sevecek mi?' şeklindeki benmerkezci sorular olacaktır. Bu sebeple çocuğa kardeşinin olmasının hayatını etkileyecek ve değiştirecek sonuçlarının olmayacağı, aileye yeni bir üyenin katılmasıyla birlikte hatta bundan sonrası için hayatının daha eğlenceli olacağı, bir kardeşe sahip olmanın olumlu tarafları etrafta kardeşi olan çocuklardan da örnek verilerek anlatılabilir. Bu noktada çocuğunuza en net vermeniz gereken mesaj, *'onu her zaman sevmeye devam edeceğimiz.'* olmalıdır.

Çocuğa kardeş haberi verildikten sonra her zaman olumlu tepkilerle karşılaşılmaz. Neler yaşayacağını bilmemesi sebebi ile çocuklar kaygılı olabilir veya olumsuz düşünceler içerisine girebilirler. Kardeşi olacağını haberini alan çocuklar genellikle düzenlerinin değişeceği konusunda endişe yaşarlar.

Bu sebeple çocuğunuzun odasında, yaşam alanında, eşyalarında herhangi bir değişiklik yapmamak **güven** kazanmanız açısından çok önemlidir. Bunun yanında eğer olumsuz bir düşüncesi var ise sizinle paylaşmasını sağlamak da çocuğunuzu rahatlatacaktır.

Doğumdan sonra **bebeğin bakıma muhtaç olması** ve annenin bebekle ilgilenmesi gerektiğinden, çocuğunuza kardeşi olmadan önce bu durumu anlatmak, bir nebze de olsa yaşanacak kıskançlık krizlerinin önüne geçilmesini sağlayacaktır. Bunu çocuğunuzun bekliliğinden örnekler vererek, fotoğraflar göstererek, ne kadar küçük olduğunu, sizin bakımınız sayesinde kendisinin büyüyebildiğini, bu sebeple de kardeşi doğduktan sonra aynı şekilde onun da ilgiye ihtiyacı olacağını anlatmak gerekir.

Genellikle kardeş haberi verildikten sonra çocuklara *'sana bir oyun arkadaşı geliyor.'* denilir.

Bebek dünyaya geldikten sonra ise *'kardeşim benimle oynamıyor.'* düşüncesi ile birlikte öfke yaşanabilir. Bu sebeple, *'kardeşinin seninle oynaması için biraz zamana ihtiyacı var, bunun için büyümesi gerekecek.'* gibi kelimelerle bu beklentisini düşürmek önemlidir.

'Sen bizim ilk göz ağrımız-sın.' gibi sözler çocuğun kardeşini rakip olarak görmesine, rekabet yaşamasına, *'sen artık ablasın/abisin, daha anlayışlı olmalısın.'* şeklindeki sözler ise kızgınlık, öfke hissetmesine sebep olabilir. Bu sebeple bu tarz söylemlerden ziyade daha çok bütünleştirici bir yaklaşım izlenmelidir. Örneğin; bebeğe alınan oyuncaklar, kıyafetler konusunda büyük çocuğun fikrini almak ya da çocuğun kendi küçülen kıyafetlerini, oynamadığı oyuncaklarını kardeşine vermesi konusunda onay almak bütünleştirici bir yol olacaktır.

Bebek dünyaya geldikten sonra ise anne-babanın

ilgisinin sadece yeni doğan bebekte olmaması, bir ebeveyn bebekle ilgilenirken diğerinin mutlaka büyük çocukla ilgilenmesi ya da her iki ebeveyne de o anda ihtiyaç varsa büyük çocuğu da yanlarına alarak onun da ortama dahil edildiği bir aktiviteye dönüştürülmesi önemlidir. Şunu unutmamak gerekir ki çocuğunuzdan her konuda anlayış beklemek, yeni doğan kardeşini hiç kıskanmamasını istemek gerçekçi bir beklenti olmayacaktır. Tabii ki anne-baba olarak bu dengeyi sağlayabilmekte zorlandığımız noktalar olabilir. Sizler için de yeni bir düzene alışabilmek zaman alacaktır ancak çocuklar arasında rekabetçi bir ortam yerine güvene, sevgiye ve paylaşımaya dayalı bir aile ortamı yaratabilmek mümkündür ve sanıldığı kadar zor değildir. Sevgiyle kalın.

Kaynaklar:

1. <https://ilkadimlarim.com/>
2. <http://psikologsinemgulsahin.com/yeni-kar-dese-hazirlanmak/>
3. https://www.tavsiyeyorum.com/makale_4498.htm

Hayvan ve Doğa Dostu Çocuklar

Şehir hayatının daha çok tercih edilmeye başlanması nedeni ile son yıllarda yeni nesil ebeveynlerin çocukları da doğaya ve canlılara uzak bir hayat yaşamak zorunda kalmaktadır. Ekonomik ve sosyal anlamda daha iyi olanaklar sağlaması şehir hayatının daha çok tercih edilmesine neden olabiliyor. Ünlü sanatçı **Barış Manço**'nun da şarkısında bahsettiği şekilde bazı çocukların hayvanları tanımadıkları, doğaya yabancı olduklarını fark edebilirsiniz. Öyle ki yaşadığımız son salgın durumundan sonra tüm insanlık, doğanın insan üzerindeki şifalandırıcı etkisini daha çok fark etmiş ve boş zamanlarında doğal yaşam alanlarında zaman geçirmeye başlamıştır.

Çocuklarımızın doğanın içerisinde bir hayat sürebilmeleri, **doğaya saygı ve hayvan sevgisini** öğrenerek büyümelerine fırsat verecektir. **Okul öncesi dönemde** doğayla tanışan ve doğayı deneyimleme şansı bulan çocuklar daha olumlu davranışlar sergileyebilmektedirler. Yapılan araştırmalara göre okul öncesi dönemde **çevreyi keşfetmeye meraklı çocuğun** böylece dikkat süresi uzayabilir ve yeni kavramları da hayatına dâhil edilmiş olur. Çocukların erken yaşta doğa ve hayvan sevgisi ile tanışmaları ilerleyen yaşlarda **stres karşı daha dayanıklı**, pozitif ve sevgi dolu birer yetişkin olmalarına olanak sağlayacaktır ancak bu olumlu tutuma sahip olabilmeleri için bu konuda eğitime ve yönlendirmeye ihtiyaç duyacaklardır. Okul öncesi dönemde çocuklar gelişim açısından öğrenmeye ve öğrendiklerini kalıcı bir şekilde hayatlarına aktarmaya daha hazırdırlar. Bu nedenle çocukların okulda ve ailedeki eğitimlerinde şunlara dikkat edilmesi gerekir:

Çocuklar erken dönemde doğayla tanışır, okuldan ve arkadaşlarından da bu yönde olumlu yaşantılar sağlar ise doğayla olan bağı daha güçlü olacaktır.

- ❖ Çocuğunuzla birlikte canlılara ilgi, şefkat duymak ve doğada zaman geçirmek,
- ❖ Doğal sistemle ilgili bilgilendirme yapmak,
- ❖ Yaratıcı etkinliklerle, doğayla ilgili öğrenme ortamı oluşturmak,
- ❖ Dikkat çekici materyallerle öğretici etkinlikler oluşturarak öğrenme imkânı sunmak,
- ❖ Çocukların toprağı kazması, topraktaki hayvanları tanınması ve doğadaki yaprak ya da deniz kabuğı gibi şeylerden koleksiyon yapması önemlidir.
- ❖ Anne, baba ve çocuk beraber zaman geçirirken geri dönüşüm, enerji tasarrufu ve israftan konuşmalı ve ebeveynler bu konuda çocuğa örnek olmalıdır.

Çocukların **hayvanlarla olan ilişkisi** de en az doğayla olan ilişkisi kadar önemlidir. Hayvanlar ve doğa ile bir bütün içerisinde uyumlu bir şekilde yaşamayı onlara yine biz büyükler öğreteceğiz. Çünkü bu yeryüzünde bizim gibi olmayan ama nefes alan her canlının yaşama hakkı olduğunu unutmadan, **onlara şefkat ve sevgi ile yaklaşmamız** gerekmektedir. Hayvan sevgisi ile büyüyen her çocuk **empati**, sorumluluk duygusu, koşulsuz sevgi gibi kavramları çok daha iyi anlayabilecektir. Aynı zamanda bir evcil hayvan beslemek çocuğun sosyal becerilerini arttırdığı gibi öz güvenini artırmakta ve saldırganlık eğilimini de azaltmaktadır. Ebeveynler **hayvanlardan korkan çocuklarına** ise bu durumu pekiştirecek söylemlerde bulunmak yerine küçük hayvanlar ile alıştırmaya çalışılabilirler. '*Erkek adam korkar mı köpekten*' gibi cümleler çocuğun korkularını azaltmasına fayda sağlamayacağı gibi küçük yaşlardaki çocukların sadece kafasını karıştıracaktır. Bu duygunun erkeklikle ya da kadınlıkla ilgisi olmadığını, bunun sadece **normal bir duygu** olduğunu anlamaya ve bilmeye ihtiyaçları vardır. Çocuklarımızın her şeyin farkında olduğunu sadece bazı yaşlarda somut kavramları anlamakta zorlandıklarını unutmamalı ve her konuda olduğu gibi hayvan ve doğa sevgisi konusunda da yanlarında olup sorunlarına cevap bulmaya çalışmalıyız. Ebeveyni tarafından cesaretlendirilen her çocuk sevmeyi de çok güzel öğrenecektir. Sevginin gücüne inanalım tüm canlıların ihtiyacı olan en temel şey budur aslında. Çocuklarla daha çok zaman geçirmeniz dileğiyle.

Kaynaklar:

1. Ates, N. (2005). Hayvan besleyen ve beslemeyen çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
2. Kesicioğlu, O.S. (2008) Ebeveynlerin okul öncesi dönemdeki çocuklarına (60-72 AY) yaşattıkları doğal çevre deneyimleri ve çocukların çevreye karşı tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.

Aşırı Fedakârlık

Bir kişi hayal edin. Kim ne isterse istesin, ne zaman ararsa arasın yardıma koşan bir kişi. Bu kişi çevresindeki insanlara yardım ettikçe memnun oluyor, kendini iyi hissediyor. Tabii yardım ettikleri kişiler de bu durumdan çok memnun. Çünkü sürekli işlerini kolaylaştıran biri var yakınlarında. Başta iki tarafı da memnun eden bu ilişki bir süre sonra yardıma koşan kişiyi mutsuz etmeye başlıyor. Çünkü görüyor ki onca zorluğa katlanarak yaptığı şeyler yeterince değer görüp önemsenmiyor. Hep veren taraf kendisi, hep başkaları için bir şeyler yapan, onları düşünen o. Üstelik kendi ihtiyaçlarını hep başkalarından sonraya erteliyor.

Bu kişi size tanıdık geldi mi?

Fedakârlık, gerçekleşmesi istenilen bir amaç uğruna “kendi çıkarlarından vazgeçme” olarak tanımlanmaktadır. Fedakârlık göstermek kişiye kendini iyi hissettirir. Peki, ya bu fedakârlık aşırıya kaçarsa kişi hala kendini iyi hisseder mi?

Aşırı fedakârlık, kişinin kendi ihtiyaçlarını hiç önemsemeden, başkalarının ihtiyaçları için sürekli koşturması ve memnun etme çabasıdır. **Aşırı fedakârlık** gösteren kişi, canı sıkın bir arkadaşı aradığında yarına yetiyecek bir işi olsa da bunu ona söyleyemez ve arkadaşını memnun etmek için saatlerce telefonda konuşabilir.

Fedakârlık kim için yapılırsa yapılısın **aşırıya kaçıldığında kişiye zarar vermeye başlar**. Kişi bir başkası için kendi çıkarlarından ne kadar çok vazgeçerse kendisini o kadar az önemsemeye, önceliğine hep başkalarını almaya başlar.

Peki, kişi kendine zararı olmasına rağmen neden aşırı fedakârlık göstermeye devam eder?

Kişi fedakârlık yapmadığı zaman **kötü bir insan olarak tanımlanmaktan ve sevilmemekten korkabilir**. Toplum içinde bencil olarak anılmaktan ve kabul görmemekten çekindiği için mutsuz da olsa bu davranışını devam ettirir. Karşı tarafın talebini yerine getirmediğinde aşırı vicdan azabı çekebilir ve endişe duyabilir. Bu nedenlerle de döngüyü devam ettirebilir.

Fedakârlık ve yardımseverlik, toplumumuz için oldukça önemlidir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken **fedakârlığın ve aşırı fedakârlığın ayrıştırılmasıdır**. Aşırıya kaçan bir fedakârlık kişinin hayatını olumsuz etkiliyorsa ve bu davranışını engelleyemiyorsa **psikolojik destek** alması hayatını kolaylaştırabilir.

Aşırı fedakârlık, kişinin kendi ihtiyaçlarını hiç önemsemeden, başkalarının ihtiyaçları için sürekli koşturması ve memnun etme çabasıdır.

Covid-19'dan Sonra

Covid-19'dan sonra neler değişti bir bak. Ne ummuştuk oysa 2020'den, şimdi ise ne haldeyiz? Korku ve belirsizliğin hakimiyetinde ve deyim yerindeyse rölantide yaşıyoruz hayatı. Ama diğer yandan anlamsız bir vurdumduymazlıkla hayatına devam edenler var ki anlamak mümkün değil. Evde kalmak nasıl sıkıcı olabilir diye düşünüyorum sürekli; okunacak onca kitap, izlenecek onca film varken.

Bir ceza infaz kurumu öğretmeni olarak kurumlarımızdaki izolasyon sürecine yakından şahidim. Ceza infaz kurumlarının temel taşları, sevgili çalışan arkadaşlarım infaz ve koruma memurları öyle üstün bir gayret gösteriyorlar ki... Kurumlarda barındırılan **tutuklu ve hükümlülere hastalığın bulaşmaması için infaz ve koruma**

memurları, iki hafta ceza infaz kurumunda yatılı kalarak görevini devam ettirirken dışarıdaki grup aynı sürede ev izolasyonunda kalıyor. Hem kendilerinin hem ailelerinin yaşamları tam anlamıyla bloke olmuş durumda. Sadece onlar değil elbette, tüm unvandaki çalışma arkadaşlarımızın yükü arttı: *"Ceza infaz kurumu kâtipleri, şoförleri, teknisyenleri, idarecileri, psikologları, sosyal çalışmacıları, öğretmenleri..."* Her kademede öğrencisi bulunan kurumlarımızda her sınav öncesi tedbir amaçlı **PCR testi** veriyoruz, emin olun rahatsızlık veren, irite eden bir test. Sonuçlarını beklerken ise kendimiz için değil de, ya pozitifsem ve birine bulaştırmışsam diye endişe duyuyoruz. Emin olun bunun psikolojisi bile çok kötü. Keşke, *evde kal* denildiği halde kalmayıp

kendini sokaklara, AVM'lere, deniz kıyılarına atan insanlar da bir bilse kurumlarımızdaki mücadeleyi.

Bir hekim kardeşi olarak **sağlık çalışanlarının gösterdiği insanüstü çabaya şahidim.** Ceza infaz kurumunda yaptığımız sınavlarda, sınav süresince maskelerimize ek olarak **siperlik** de takıyoruz. Laf aramızda birkaç saat taktığım siperlik, lastiğinin alnımı sıkmasından dolayı migrenimi tetikliyor. Sağlık çalışanları ise **maske ve siperlikleri** gün boyu takıyorlar, hele o **tu-lumlar...** Hastalar için gösterdikleri gayretin yanında evet çok basit bir örnek gibi gelebilir ama sadece bu bile fedakârca bir davranış. Zira dışarıda keyfi için gezenlere, *bari maske ve siperlikle gez desen kabul ederler mi dersiniz?* Sadece hekimler değil elbet, hastanelerin her pozisyonunda çalışan

emekçiler, gerçekten saygıyı hak ediyorlar. Keşke *evde kal* dendiği halde kalmayıp, kendini sokaklara, AVM'lere, deniz kıyılarına atan insanlar da saygı duysa verilen emeğe.

Ben yakından gözlemediğim durumlara değinmiş olsam da, tüm meslek grupları aynı özveriyle çalışıyor eminim. Keşke evde kalmaktan sıkılanlar da aynı özveriyi evde gösterebilseler. **Yerlere atılan maskelere** ise hiç değinmiyorum. Bu bile bilinç seviyemiz konusunda umutsuzluğa sevk ediyor beni. Sonra çöp bulamadığı için çöpünü cebinde taşıyan hatta eve kadar getiren insanları ve kendimi düşünüyorum, ufacık da olsa bir umut kaplıyor içimi. **Dünya için de üzülüyorum** tabii, o kadar kirletiyoruz ki onu, hem madden hem manen. Ama sonra hafif bir tebessümle Covid-19'u anımsıyorum tekrar ve en azından dünya biraz olsun nefes aldı diyorum.

Ve aslında bence **takdiri asıl hak eden çocuklarımız...** Aylardır okullarından, arkadaşlarından uzakta, yetişkinlere ders verircesine sabır gösterdiler, gösteriyorlar. Hepsinin önünde saygı ve sevgiyle eğilmeli insan.

Büyük olayların toplumsal ruha etkilerini hep merak ederim. Doğal afetlerde, krizlerde, kamuya mal olmuş olaylarda, hastalıklarda... Gözlemediğim kadarıyla da bir tarafta her şeyden nemalanmaya, en kötü anları bile kendi çıkarları lehine çevirmeye çalışanlar; diğer tarafta ise kendini unutturmasına insanlar ve tüm canlılar için sorumluluk hisseden ve paylaşmayı bilen insanlar oluyor. Galiba gerçekten de dünya, duyarlı insanların hatırına dönüyor.

Demiryolları Haftası

Anadolu insanı buharlı lokomotifin ilk kullanılmasından 33 yıl sonra, 1856 yılında demiryolu ile tanışır. Türkiye'de ilk demiryolu **Sultan Abdülmecit** zamanında, 1856'da bir İngiliz şirketine verilen imtiyazla **İzmir-Aydın** arasında 130 km olarak inşa edilir. Yapımı 10 yıl süren bu hat, 1866 yılında Sultan Abdülaziz zamanında tamamlanır.

1871 tarihinde saraydan çıkarılan bir irade ile **Haydarpaşa-İzmit** hattının devlet eliyle yapımına başlanır ve 91 kilometrelik hat 1873 yılında bitirilir. Ancak maddi imkansızlıklar nedeniyle Anadolu demiryolları ile Bağdat ve Cennup demiryollarının yapımları Alman sermayesi ile gerçekleştirilir. İmtiyaz verilen başka bir İngiliz şirketi de **İzmir-Turgutlu-Afyon** hattı ile **Manisa-Bandırma** hattının 98 kilometrelik kısmını 1865 yılında tamamlar.

1896 yılında yapım imtiyazı **Baron Hirsch**'e verilen 2000 kilometrelik şark demiryollarının milli sınırlar içerisinde kalan 336 kilometrelik **İstanbul-Edirne** ve **Kırklareli-Alpulu** kesiminin 1888'de bitirilerek işletmeye açılmasıyla

da İstanbul, Avrupa demiryollarına bağlanır.

Türk demiryolları 1923-1940 yılları arasında bir anlamda atılım çağı yaşar. Bu dönemde 1923 yılı itibarı ile 4559 km olan demiryolu 1940 yılına kadar gerçekleştirilen çalışmalarla 8637 kilometreye ulaşır. 1940-1950 yılları ise durgunluk dönemidir. 1950 yılından günümüze kadar ise sadece 1871 kilometrelik yeni yol yapılmıştır.

Türkiye'de ilk demiryolu inşaatı 23 Eylül 1856 tarihinde bir İngiliz şirketine verilen imtiyazla, İzmir-Aydın arasında inşa edilmiş, 130 kilometre uzunluğundaki bu hattın yapımı 1866'da tamamlanabilmiştir.

Atatürk'ün Demiryolları İle İlgili Özdeyişleri

"Türkiye hükümetinin tespit ettiği projeler dahilinde, belirli zamanlar zarfında vatanın bütün bölgeleri çelik raylarla birbirine bağlanacaktır. Demiryolları memleketin tüfekten, toptan daha mühim bir emniyet silâhudur. Demiryollarını kullanacak olan Türk milleti, kaynağındaki ilk sanatkârlığının, demirciliğin eserini tekrar göstermiş olmakla iftihar edecektir. Demiryolları Türk milletinin refah ve medeniyet yollarıdır."

(13.02.1931, Malatya'da Bir Konuşma)

"Demiryolu yapmakta ilk milli teşebbüsün tabikatına başladığımı bizzat görmek fırsatı, benim için cidden mesut bir tesadıftür. Memleketimizin asırlardan beri yolsuz bırakıldığı ve bir demiryoluna olan ihtiyacın şiddeti düşünülürse, bu hususta girişimci olanları ne kadar takdir etmek ve onlara ne derece yardımcı olmak lâzım geleceği pek güzel anlaşılır."

(21.09.1924, Özel Teşebbüsle Yapılan Samsun-Çarşamba Demiryolunun Temel Atma Töreni)

"Medeniyetin bugünkü araçlarını hatta bugünkü fikriyatını demiryolu haricinde yaygınlaştırmak zordur. Demiryolu refah ve uygarlık yoludur."

(01.11.1924, TBMM 2. Dönem 2. Toplanma Yılı Açılışı)

"Demiryolları bir ülkeyi medeniyet ve refah ışıklarıyla aydınlatan kutsal bir meşaledir. Cumhuriyetin ilk senelerinden beri dikkatle, ısrarla üzerinde durduğumuz demiryolları inşaatı siyaseti hedeflerine ulaşmak için durmadan başarı ile tatbik olunmaktadır."

(01.11.1937, TBMM 5 Dönem 3. Toplanma Yılı Açılışı)

Ülkemizde lojistik merkezlere ulaşımı kolaylaştırarak sanayi üretiminin hızını, kabiliyetini ve kapasitesini arttıran ve yolcu taşımacılığında karayollarımızın büyük bir yükünü alan demiryollarında çalışan, yapılmasına destek olan herkese teşekkürlerimi sunarak, demiryolları haftasını kutluyorum.

Kaynakça:

1. <https://dergipark.org.tr/>
2. <http://blog.milliyet.com.tr/ataturk-un-ekonomik-konulardaki-sozleri/>

Aynen Abi, Sıkıntı Yok

Bireylerin başarılı bir iletişim döngüsüne sahip olabilmemesinin yolu anlama ve anlatma becerileri dediğimiz temel dil becerileri ekleninde şekillenmektedir. Sağlıklı iletişim de ifade tarzımızla doğru- dan ilgili olmaktadır. Söz varlığı, kişinin dünyası demektir.

Sadece kişinin mi? Hayır, etrafının da. Neticede insan kelimelerle düşünmektedir. Diyebiliriz ki, kişisel kelime servetimiz kadar anlatma becerisine sahip olmaktayız. Geçtiğimiz günlerde şöyle bir diyaloga denk geldim:

- Nasılsın Murat?
- + Abi, sıkıntı yok.
- Sağlık durumunda değişme var mı?
- + Aynen abi.
- İşe gelebilecek misin?
- + Sıkıntı yok abi.

Murat'a halini hatırlı soran kişi, Murat'ın ona verdiği cevaptan ne anladı? Murat'ın iyi olduğunu mu; derdinin kederinin olmadığını mı yoksa bir sıkıntıya sahip olup olmadığını mı...

Peki, Murat'ın sağlık durumunun akıbetini öğrenmek istediğinde nasıl bir yanıt aldı hâl hatırlı soran kişi? Murat'ın sağlık durumunun iyiye gittiğini mi öğrendi yoksa onu kötüye mi yordu?

Murat'ın sağlık durumundan hareketle, işe devam edip edemeyeceğini merak eden diyalog sahibimiz bu sorusuna işlevsel bir yanıt alabildi mi? Takdirlerini de bırakıyorum...

Bu diyalogun sizlere de ne kadar yavan geldiğinin farkındayım. Arz-ı hal etmek öte dursun, meram bile anlatmaktan uzak, bayağı, sıkıcı; karşı tarafın sözlerini ancak tahmin yoluyla idrakin mümkün olduğu oldukça zayıf bir diyalog. Daha doğrusu "diyalogdan hallice." Eskilerin tabiriyle tahammülfersa!

Bitse de gitsek der gibi...

Uzun zamandır "sıkıntı yok", "aynen" veya bunların türevi diğer bayağılaştırılmış, içi boşaltılmış kelimelere karşı içgüdüsel bir sevmelik duygusuna sahibim. Bu duruma karşı belki sizlerde de adını koyamadığınız ama rahatsızlık verici bir tepkiselik olmuştur.

Aynen ne demek?

Birisine hak vermek mi yoksa koşulsuz bir tasdik sözcüğü mü? Bakınız, "Hiçbir şeyine dokunmadan, değiştirmeden, olduğu gibi" diyor Türk Dil Kurumu.

Birisi size **aynen** diyorsa, oracıkta ufak bir mesainiz olacak demektir. Üzgünüm, bir süre kestirimde bulunma gayretine mecbur kalıp zihninizi yoracaksınız. Karşınızdaki kişiyle olan diyalogunuzda bağlam içinde birtakım kelimeleri **aynen**

kelimesinin yerine tek tek deneyerek, içlerinden uygun olanı bulmak zorunda kalacaksınız. Çünkü joker bir kelimeye maruz kaldınız. Eee, "aynen" kelimesinin yerine acaba şunlardan hangisini anlayacağız?

- Kesinlikle (Yok, bu olmadı),
- Bilmukabele (Bu da sanki tam olmadı),

- Tabiatıyla, gayet tabii (Bu da tam oturmadı, diyalogumuzla pek ilgisi yok gibi),
- Hakkınız var, söyledikleriniz doğru (Olabilir, bence bunu kastetmiştir).

Bu liste uzayıp gider, size kolaylıklar diliyorum; artık kastedilene seçerek tahmin etme işi size kalmış. Siz bununla uğraşırken sohbet de bir yandan devam etmekte... Allah yardımcımız olsun.

Bana sorarsanız, *aynen* demek, "söyleyecek sözüm kalmadı." demek. Bu cevabı geçiştiriyorum demek. Aynen demek, joker hakkımı kullanmak istiyorum demek. Aynen demek, iletişimim ve diyalogum için yeterli emeği harcamıyorum demek.

Peki, sıkıntı yok ne demek?

Eminlik mi kabul edilebilirlik mi? Sıkıntının olmadığını ortaya koyarcasına bir yorum mu yoksa hükmedici bir yargı mı, bu ne? "Sıkıntı yok", çok şey söylemeden şu konuyu nasıl savuştururum yahut "çok detaya lüzum yok", "kurcalama, boş ver", "dünyalık işler hallolur gider" kanaati vermeye yönelik tercih edilmektedir.

"Sıkıntı olmayan" konunun ve diyalogun ne durumda olduğunu anlayan beri gelsin...

Dostlarım, söz ve musiki ustası, sanat güneşi rahmetli **Zeki Müren** iyi ki şu zamanlara denk gelmedi diye içimden geçiriyorum. Herhalde kederinden sanatı bırakırdı. Artık "şey" kelimesine bile rahmet okur hale geldik. Ne oldu bizim kişisel kelime servetimize? Salgın hastalıklara bir şekilde aşı bulunabilen ancak dil hastalıklarına aşı bulunamamaktadır. Bu sevimsiz kelimelerin çok bulaşıcı olduğu kesin. Bilerek mi yapıyoruz hocam? Hayır, elbette ki bunlar insanımızca kasıtlı olarak tercih edilen dil davranışları değil ancak zehirli sarmaşık gibi tehlikeli ve yayılımcı olduğu malumumuzdur. Dikkat etmek şart!

Değerli okurlarım, lütfen çocuklarımız günü 30-40 kelimeyle tamamlamasın. Joker kelimeler, kişisel kelime servetimizi paslandırmaktadır. Bu yazımız vesilesiyle "jokerimsi" kelimeler için daha dikkatli olmanın toplumsal bir sorumluluk olduğunu hatırlatmak istiyorum. Verilmemesi gereken cevabı latifeye karışık şimdiden buraya not düşüyorum: *Sıkıntı yok hocam!*

Dünya genelinde Kovid-19 bulaşan kişi sayısı

İlk kez Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde görülen ve "Kovid-19" olarak adlandırılan dünya çapında ölümlere neden olan koronavirüs, milyonlarca insanı tedirgin etmeye devam ediyor

DÜNYA GENELİ VAKA SAYISI

31 MİLYON
279 BİN 849

KOVİD-19'DAN ÖLENLERİN SAYISI

965 BİN
662

İYİLEŞENLERİN SAYISI

22 MİLYON
990 BİN 981

VAKA SAYISI 100 BİNDEN FAZLA OLAN ÜLKELERDEKİ

VAKA / ÖLÜ SAYISI

Fransa	452 763	31 285
Şili	446 274	12 286
İran	425 481	24 478
İngiltere	394 257	41 777
Bangladeş	350 621	4 979
S. Arabistan	329 754	4 485
Irak	319 035	8 555
Pakistan	306 304	6 420
Türkiye	302 867	7 506

VAKA SAYISI EN FAZLA OLAN 10 ÜLKE

■ Kovid-19 görülen ülkeler
■ Ölümlü vakaların görüldüğü ülkeler

İtalya	298 156	35 707
Filipinler	290 190	4 999
Almanya	273 793	9 471
Endonezya	248 852	9 677
İsrail	188 760	1 260
Ukrayna	178 353	3 583
Kanada	143 649	9 217
Bolivya	130 676	7 617
Ekvador	126 419	11 09

Katar	123 604	211
Romanya	113 589	4 458
Dominik Cum.	108 289	2 047
Kazakistan	107 307	1 671
Panama	106 203	2 257
Belçika	102 295	9 948
Mısır	102 015	5 770
Fas	101 743	1 830

Türkiye uzayın kapısını böyle açtı

Milli Teknoloji Hamlesi kapsamında yürütülen çalışmalar Türkiye'nin "uzay sınırını aşmasını" ve "uzay ligine" girmesini sağladı

İLK YERLİ SONDA ROKETİ

 3 yılda yerli paydaşlarla geliştirildi

- 2012'de Türkiye'nin uzaya bağımsız erişmesi konusunda düğmeye basılmasıyla çalışmalara başlandı
- 2018'de **SSB ile ROKETSAN** arasında Mikro Uydu Fırlatma Sistemi Geliştirme Projesi (MUFS) imzalandı
- Projenin **2025'de** tamamlanması hedefleniyor

 roketsan

MUFS Projesi kapsamında milli teknolojilerle fırlatılan ilk yerli sonda roketi **130 kilometre irtifaya çıkarak**, uzayın sınırı kabul edilen 100 kilometre çizgisini aştı

100 kilogram ve altındaki mikro uydular, yüksekliği en az 400 kilometre olan alçak dünya yörüngesine yerleştirilebilecek

Türkiye, dünyada sayılı ülkenin sahip olduğu **uydu fırlatma, test etme, üretme** altyapısı ve üs kurma yeteneğine kavuşmuş olacak

Tarımdan savaş istihbaratına kadar her alanda **ülkenin geleceğine katkı sağlayacak** uydu, anlık bilgi ve koordinatlarla askerin işini kolaylaştıracak

Roket **kati yakıt** teknolojisiyle gönderildi

Bundan sonra hem **kati** hem de **sıvı yakıtla test** aşamasına geçilecek

RASAT

SOĞUK ALGINLIĞI YAŞAYANLARIN YEMESİ VE KAÇINMASI GEREKEN 8 YİYECEK

Burun akıntısı, boğaz kaşıntısı ve aralıksız hapşırma gibi belirtilerle ortaya çıkan soğuk algınlığı çoğu kez sinir bozucu olabiliyor. Canınızın hiçbir şey yemek istememesi böyle bir durumda çok doğal ancak birtakım yiyecekleri az da olsa mutlaka beslenmenize dahil etmelisiniz. Doğru yiyecekler bağışıklık sisteminizi güçlendirmeye ve belirtileri daha erken ortadan kaldırmaya yardımcı olurken yanlış yiyecekler daha da kötü hissetmenize yol açabilir. İşte soğuk algınlığı yaşadığınızda yemeniz ve uzak durmanız gereken o besinler...

1 X

Salamura Yiyecekler

Yemeklerin yanına çok yakışan bu yiyeceklerin tadı çok güzel ancak hastalık sürecinde uzak durmalısınız. Çünkü bu yiyecekler, boğaz ağrısı ve iltihabını artıracak oranda **sirke** veya **tuz** içerir.

2 X

Çilek

Muhtemelen bu yiyeceğin soğuk algınlığına çok iyi geleceğini düşünüyorsunuz ancak çilek, **tıkanıklık** yaratarak burnunuza ve sinüslerinize rahatsızlık verecek derecede yüksek **histamin** salgılanmasına yol açar.

3 X

İşlenmiş Gıdalar

İşlenmiş gıdalar yüksek miktarda **tuz**, **şeker** ve **yağ** içerir. Bu maddeler vücutta iltihaplanmaya yol açarak iyileşme sürecini geciktirebilir. İyileşme sürecinde şarküteri ürünlerinden uzak durmakta fayda var.

4 X

Tatlılar

Şeker yemek, bağışıklık sisteminizi ve beyaz kan hücrelerinizin sizi hasta eden mikroplarla savaşma yeteneğini geçici olarak baskılayabilir. Bu nedenle daha da kötüleşmemek için şeker arzunuzu kontrol altında tutmaya çalışmalısınız.

1 ✓

Tavuk Suyu Çorba

Dumanı üstünde tüten bir kase tavuk çorbası neye iyi gelmez ki... Vücudunuzun **su ihtiyacını karşılar, besleyicidir, yatıştırıcıdır.**

Araştırmalar, soğuk algınlığı belirtilerine karşı anti-inflamatuvar bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

2 ✓

Acı Biber

Acı biber, soğuk algınlığı belirtilerini hafifletebilecek bir bileşen olan **kapsaisin** içerir. Bu bileşen, bir nefes açıcı ve balgam söktürücü gibi çalışır. Yani mukusu parçalayabilir, öksürüğü ve tıkalı bir burnu rahatlatır.

3 ✓

Zencefil

Soğuk algınlığı sırasında sıcak bir fincan zencefil çayı en iyi arkadaşınız olabilir. Bu güçlü kök, virüsle savaşmaya yardımcı olan **analjezik ve antiinflamatuvar etkilere** sahiptir. Zencefil tıkanıklığı giderir, öksürüğü bastırır ve boğazınızı rahatlatır.

4 ✓

Mantar

Sadece lezzetli değil, aynı zamanda mantarın iyileştirici harika özellikleri de var. Mantar, bağışıklık güçlendiriciler ve **zengin bir selenyum, magnezyum ve çinko** kaynağıdır. Güçlü antiviral özelliği, onu faydalı bir soğuk algınlığı yemeği yapar.

Evini Sirtında Taşıyan Canlı Kaplumbağa

Kaplumbağalar, oldukça sert ve kemiksi bir kabuk içerisinde yaşarlar. 200 milyon yıldan beri var oldukları bilinmektedir ve bu uzun süreç içerisinde vücut yapılarında önemli bir değişiklik olmamıştır. Ülkemizde "tosbağa" olarak da adlandırılan kaplumbağaların genel özelliklerini ise kısaca şöyle özetleyebiliriz.

Kaplumbağaların Kabuğu Oldukça Sert ve Ağırdır

Kaplumbağaların vücutları sert bir kabuk ile örtülüdür. Baş, boyun, bacak ve kuyrukları ise bu sert kabuğun dışında kalır. Çoğunda kaburgalar ve omurlar üst kabuk ile kaynaşmıştır. Kemik yapıdaki kabuklarının üstünde genellikle keratin plaklar yer alır. Bazı su kaplumbağası türlerinde ise yumuşak bir deri mevcuttur. Yine kabukların üstü "Karapas" altı ise "Plastron" olarak adlandırılmaktadır. Kaplumbağaların kabuğu oldukça sert ve ağırdır. Bu nedenle ters dönmeleri durumunda yeniden

ayaküstüne dönmeleri neredeyse imkânsızdır. Buna rağmen tehlikelerden korunmalarını sağlayan en önemli silahları da kabuklarıdır.

Kaplumbağaların Dişleri Yoktur

Çeneleri keratinden bir kılıf ile kaplıdır ve kenarı keskindir. Bu sert çene ile yiyecekleri parçalar ve beslenirler. Özellikle denizin altındaki sert kabuklar ile beslenebildikleri göz önünde bulundurulduğunda çenelerinin ne kadar güçlü olduğu daha iyi anlaşılabilir. Kaplumbağaların 4 ayağı ve her ayağında 5 adet parmağı bulunur. Ayrıca tüm parmaklarını hareket ettirebilirler.

Ancak denizde ve suda yaşayan kaplumbağaların ön ayakları kürek şeklindedir ve parmakları bulunmamaktadır. Arka ayaklarında 4 adet parmakları yer alır. Bazı deniz kaplumbağalarının ise parmak araları perdelenmiş durumdadır.

Hem karada hem de suda yaşayan birçok türe sahip kaplumbağaların en büyük ortak özelliği kalın sağlam bir kabuğa sahip olmalarıdır.

Kaplumbağa türleri genel olarak incelendiğinde; **tatlı su, kara ve deniz kaplumbağaları** şeklinde sınıflandırıldıkları görülmektedir. Dünya üzerinde tespit edilmiş yaklaşık **250 çeşit** kaplumbağa bulunmaktadır. Antarktika kıtası haricinde diğer tüm kıtalarda kaplumbağa yaşamaktadır. Ancak Amerika kıtasındaki kaplumbağalar ile Asya, Avrupa, Afrika ve Avustralya kıtalarında yaşayan kaplumbağaların özellikleri farklılık göstermektedir.

Kaplumbağaların Dikkat Çeken Özelliklerinden Birisi de Uzun Ömürlü Olmalarıdır

Bu sürüngenler, uygun ısıda ve nem oranlarında yaşadıkları sürece uzun bir hayat sürebilirler. Bunların dışında türe özel rejim ve UV (*Ultra Viyole*) ışınlarına erişim gibi faktörler de kaplumbağaların ömrü üzerinde etkili faktörler arasında yer almaktadır. En büyük kaplumbağa türü olan **Galapagos kaplumbağası** ortalama olarak 100 yıl

Kara kaplumbağası türleri genel olarak çöl ve bozkır gibi kurak bölgelerde yaşamlarını sürdürürler. Güneşe karşı durmaktan ve dinlenmekten hoşlanırlar. **Caretta-caretta** ve kırmızı yanaklı su kaplumbağası gibi türler ise **amfibik** olarak adlandırılırlar. Yani hem kara hem de suda yaşama özelliğine sahiptirler. Genel olarak sıcak ülkeleri severler. Ancak havalar serinlemeye başladığında hareketleri iyice yavaşlar ve bol güneş ışığı alan topraklarda delikler açarak tüm kışı buralarda **kış uykusuna yatarak** geçirirler. Kaplumbağalarda kış uykusu soğuk havaların etkilerinden korunmalarını sağlar.

kadar yaşamaktadır. Hatta kayıtlara geçen 152 yıl yaşamış bir Galapagos kaplumbağası da bulunmaktadır. Evde beslemek için tercih edilen **kırmızı yanaklı su kaplumbağalarının** ömrü ise doğru bakım ve beslenme ile ortalama 25-30 yıla ulaşmaktadır.

Birçok Kaplumbağa Türü Hem Etçil Hem de Otçul Beslenme Yapar

Dünya üzerinde pek çok kaplumbağa türü vardır ve her türün beslenmesi birbirinden farklıdır. **Bazı türler etobur bazıları ise otoburdur.** Ancak önemli bir kısmı her ikisini de tercih etmektedir. Kaplumbağala-

rın çene yapıları türlere göre değişiklik göstermektedir. Dolayısıyla çene yapıları beslenme şekillerine direkt olarak etki eder. Bunun dışında yaşadıkları yere göre de tükettikleri besinler değişebilmektedir. Örneğin, denizde yaşayan kaplumbağa türleri yosun ve küçük deniz canlıları ile beslenirler. Ancak bunlar içerisinde yalnızca ot ya da deniz canlıları ile beslenenler de vardır. Karada yaşayan kaplumbağaların seçeneği çok daha fazladır. Sebze, meyve ve solucan gibi besinler arasından seçim yapma imkânları vardır.

Günümüzde Soyunu Sürdürmekte Olan 250'ye Yakın Kaplumbağa Türü Bulunmaktadır

Kaplumbağalar yumurtlayarak çoğalan canlılardır. Yavru kaplumbağaların yumurtadan çıkma süreleri ise 2-3 ay kadar sürer. Kara kaplumbağaları 3 ile 12 arasında yumurta bırakabilirler ve yumurtaları uzun şekillidir. Su kaplumbağalarının yumurtası ise daha yuvarlak şekillidir ve yavrular yumurtadan yaklaşık olarak 3 ay sonra çıkmaktadır. Açlığa pek dayanıklıdırlar. Çok uzun ömürlüdürler. Yüz, yüz elli yıl kadar yaşarlar.

Yapmadan Dönme...

Veysel Karani Hazretleri ile
İbrahim Hakkı Hazretleri
Türebeleri görmeden,
Ulu Cami gezmeden,
Siirt Büryanı yemeden,
Perde Pilavı tatmadan,
Tiftik dokuma battaniyesi
almadan,
Bitim sabunu almadan,
dönmeyin...

Kaynaklar

1. <https://blog.biletbayi.com/siirtin-yoresel-yemekleri.html/>
2. <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/siirt-gezilecek-yerler-siirtin-gezilecek-tarihi-ve-turistik-yerleri/>
3. <http://www.cografya.gen.tr/tr/siirt/tarihce.html>
5. www.kulturportali.gov.tr

Siirt

Batısında Anadolu, güneyinde büyük Mezopotamya kültürlerinin olduğu yaklaşık on iki bin yılı bulan geçmişiyle medeniyetler arasında bir köprüdür.

Başur Höyük

Siirt'in kuzeybatısında Botan Vadisi'ndeki Aktaş Köyü yakınında yer alan Başur Höyük, 250 x 150 m boyutlarında ve 15 m yüksekliğinde olup, M.Ö. 7. binyıldan başlayarak iskân edilmiştir.

Siirt Başur Höyük'teki Siirt kazıları keşfi, son on yılın en önemli arkeolojik bulguları arasında yer aldı.

Tarihçesi

Siirt'in bulunduğu bölge, Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran **Hititlerin** sınırları dışında kaldı. Bilâhare kısa bir müddet Hititlerin eline geçti. MÖ 2000 senelerinde **Sâmil**, **Bâbil** ve **Asur** imparatorlukları, bu topraklara hâkim oldular. Kısa bir müddet **Hurri Mitanni** Krallığı'nın hâkimiyetinde kalan daha sonra **Urartu** Krallığı'na geçen bu topraklara, bir süre sonra yeniden **Asurlular** hâkim oldu. MÖ 7. asırda **Medlerin**, MÖ 6. asırda **Perslerin** hâkimiyeti altında kaldı. MÖ 4. asırda **Makedonya Kralı İskender** Persleri yenerek, Anadolu ve **İran'ı** Makedonya devletine kattı.

MS 3. asırda **Sâsâniler** bölgeye hâkim oldular. MS 395 senesinde **Roma** İmparatorluğu ikiye bölününce, Anadolu-**Doğu Roma** (Bizans)'nın payına düştü. Bizans, bu bölgeyi almak için **Sâsânilerle** harp ettiyse de bölge Sâsânilerin elinde kaldı. Yedinci asırda, **Hazret-i Ömer** (radiyallahü anh) devrinde **İslâm ordu-**

ları İran'ı fethederek, İran (Sâsâni) İmparatorluğunu ortadan kaldırınca bu bölge İslâm devletinin El-Cezire eyaletine bağlandı. Daha sonra Siirt, **Emeviler** ve onların yerine 750 senesinde geçen **Abbâsilerin** hâkimiyetinde yaşadı. Abbâsi devletinin zayıfladığı zaman Diyarbakır'da kurulan

Bu höyük Mezopotamya ile Doğu Anadolu arasındaki bir geçidi kontrol ediyor. Buradan 50 kilometre kuzeye doğru giderseniz Bitlis Vadisi'ndesiniz, aynı uzaklıkta güneye giderseniz Mezopotamya düzlüklerindediniz. Başur Höyük'ün tarımla değil ticaretle büyümüş olabileceği düşünülüyor. Döneminin ticaret yollarını tespit etmek açısından oldukça önemli bir arkeolojik alan.

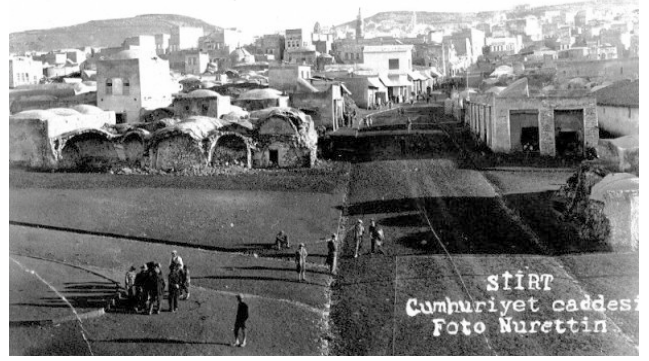

Âmidler bu bölgeye hâkim oldu. Abbasilere ismen tâbi olarak saltanat sürdürdüler.

MS 10 ve 11. asırlarda **Bizans** orduları bu bölgeyi tekrar ele geçirmek için Müslümanlara taarruz ettiler. Müslümanlar arasındaki iç savaş Bizanslılar fırsat bildiler. 1071 Malazgirt Zaferinden sonra Siirt'i ellerinde bulunduran Âmid'deki Müslüman Beyler, **Selçuklulara** tâbi oldu ve daha sonra tamamen Selçuklu devletine katıldılar. Bu bölge Anadolu

Selçuklularından çok, **Büyük Selçuklu Devleti'nin** ve ona bağlı Türk atabeylerinin hâkimiyetinde kaldı.

1344'te **İlhanlı Hakanlığı** dağılınca bölge Türkleşmiş Moğol olan **Celâyirli**lerin hâkimiyeti altına girdi. Daha sonra birbirini takip eden **Timur, Karakoyunlular, Akkoyunlular ve Safevîler** olmak üzere dört Türk devletinin eline geçti. **Yavuz Sultan Selim Han**, 1514 Çaldıran Zaferinden sonra Siirt'i Osmanlı devletine kattı.

Siirt 'de yapılan yüzey araştırmalarında Neolitik, Kalkolitik, Tunç ve Helenistik, Roma, Bizans-İslam ve Yakın Çağ'ı kapsayan dönemlere ait buluntular ortaya çıkarılmıştır. Günümüzdeki kültürel yapı Türk-İslam kültürü'nün etkisiyle biçimlenmiştir.

İklim ve Bitki Örtüsü

Siirt ilinde **kara iklimi** hüküm sürer. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. İlin kuzey ve doğusu kışın daha soğuk ve yazın daha serin olur. Senelik yağış ortalaması 757 mm'dir.

Orman varlığı yönünden Siirt, memleketimizin en fakir illerinden biridir. Dağlık kısımların bazı bölümlerinde, cılız çalı ve meşe topluluklarına rastlanır. İlin tabii bitki örtüsü genelde bozkır bitkilerinden meydana gelir.

Siirt il alanı Doğu Anadolu yapraklı orman kuşağı ile Güneydoğu Anadolu bozkır kuşağı arasındadır. Toros Dağları'nın Güney Doğu Toroslar adıyla anılan bölümleriyile, buradan kuzeye doğru uzanan plato ve dağlarda önemli ölçüde azalmış meşe ağaçları vardır.

Saat Kulesi

Ah Siirt'i gören bilir
Yaylasma çıkan bilir
Ah Siirt'i sevmesini
Gurbette kalan bilir

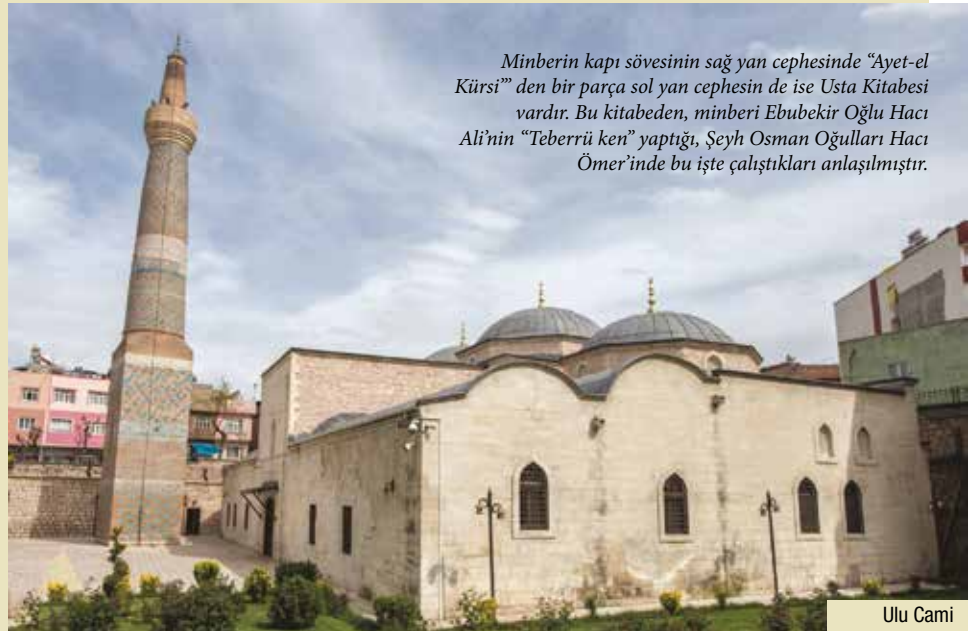
Deresi derin Siirt
Sulari serin Siirt
Her zaman aklımdasım
Kalbimdir yerin Siirt

Siirt ilinde vadi oluşumları çok önemlidir. İlimiz' deki dağlar ve platolar II. Zaman'daki kırılma ve kıvrımlarla şekillenmiştir. Sarp yapıda kalkerli oluşumlar egemen durumdadır suya karşı direnci çok düşük olan bu kalkerler, akarsu ve yüzey sularıyla hızla aşındırılmış, dar ve dik vadiler ortaya çıkarmıştır. İlin kuzeyindeki ve doğusundaki dağlık kesimlerden güneye ve batıya doğru yönelen vadiler, Güneydoğu Anadolu düzlüklerinin doğu ucuna ulaşıncaya dek genellikle pek geniş değildir. Bu nedenle Siirt'te ovalık alanlar azdır.

Veysel Karani Türbesi

Ulu Cami

Minberin kapı sövesinin sağ yan cephesinde "Ayet-el Kürsi" den bir parça sol yan cephesin de ise Usta Kitabesi vardır. Bu kitabeden, minberi Ebubekir Oğlu Hacı Ali'nin "Teberrü ken" yaptığı, Şeyh Osman Oğulları Hacı Ömer'inde bu işte çalıştıkları anlaşılmıştır.

Tarihi ve Gezilecek Yerler

Veysel Karani Türbesi

Baykan'ın Ziyaret beldesinde, Diyarbakır-Bitlis karayolu üzerinde olan Veysel Karani Türbesi, Siirt'e 40 kilometre mesafededir. Yörenin "cas" denilen harcıyla 1901 yılında yapıp, kubbeye örtülmüş olan türbe, 1967'de yıkılmıştır. Yerine yeni bir türbe yaptırılmıştır. **Her yıl 16-17 Mayıs günleri Veysel Karani'yi Anma Günü** olarak kutlanmaktadır.

Ulu Cami

Selçuklu Sultanı **Mugiziddün Mahmut** tarafından 1129 yılında yaptırıldığı bilinmektedir. **Çinili Minare** olarak anılan Ulu Cami, önemli **Selçuklu mimarisi örneklerindedir**. 1260 yılında Cizre hâkimi Selçuk Atabeylerinden **El Mücahit İshak** tekrardan camiyi onarımdan geçirmiş ve birçok ilave yaptırmıştır. Eskiden cami içinde bulunan gösterişli **minber** 1933 yılında Ankara'da bulunan Etnografya Müzesi'nde sergilenmektedir.

Botan Mağaraları

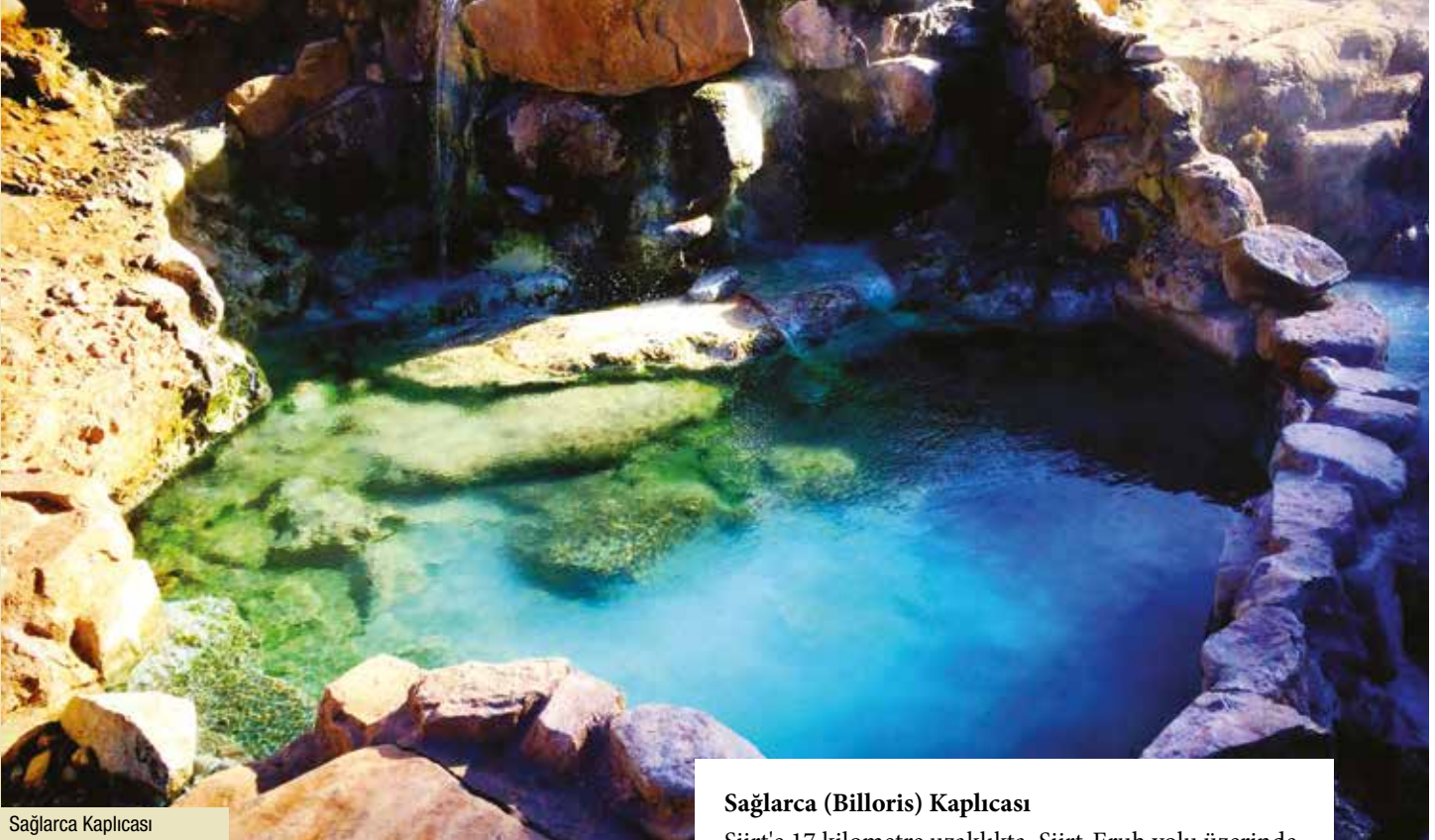
Siirt'teki en bilinen mağaralardır. Dicle Nehri'nin en önemli kollarından biri olan Botan çayının bulunduğu Botan vadisinde birçok mağara, kilise kalıntısı, arkeolojik höyük günümüze kadar gelmiştir. Kalker oluşumlu jeolojik yapısıyla Siirt'te en çok bilinen Botan mağaralarının **geçmişte ev** olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Saat Kulesi

Hükümet caddesi üzerinde yer almaktadır. 1975 yılında tamamlanmıştır. Kesme taştan yapılmış olan kule kare planlıdır. Silmelerle birbirinden ayrılmış dört bölümden oluşan yüzeyin üzerinde saat yer almakta, kulenin tepesi de yukarıda daralan bir kubbeyle örtülmektedir.

Botan Mağaraları

Sağlarca Kaplıcası

Sağlarca (Billoris) Kaplıcası

Siirt'e 17 kilometre uzaklıkta, Siirt-Eruh yolu üzerinde, Botan Çayı kıyısındaki bir mağarada bulunan bu kaplıcadan mağaranın genişletilmesi ve düzenlenmesi ile yararlanılmaya başlanmıştır. Kaplıca suyu, *romatizma, deri, solunum yolları, kadın, sinir ve kas yorgunluğu, sinirsel hastalıklar, eklem ve kireçlenme, ameliyat sonrası rahatsızlıklar* gibi hastalıklara iyi geldiği bilinmektedir.

Finik Kalesi

Güçlükonak ilçesine bağlı Dicle Nehri kenarında Düzova ve İdil Hendek köyleri karşısında bulunur. Çok güzel bir suru olmakla birlikte **Asur** ve **Gudilere** ait kabartma heykeller bulunur. Su sarnıçları, kayadan oyulmuş evler, gizli su merdivenleri en önemli eserlerdendir. Dünyaca ünlü şair ve mizahçı **Fakı Teyran** bu kalenin medresesinde yüzlerce öğrenci yetiştirmiştir.

Finik Kalesi

Siirt'in Lezzetleri ve Yöresel Yemekleri

Büryan Kebabı

Siirt'e özgü olan büryan kebabı, hem şehirde hem de ülke genelinde adıyla ve tadıyla oldukça meşhur. Kuzunun bütün organları alındıktan sonra etinin 2-3 metre derinliğindeki bir kuyuda çamurla kapatılıp pişirilmesiyle yapılan büryan kebabı, genelde yazın yapılan şehrin en lezzetli yöresel yemeklerinden.

Siirt Kitel (Köfte)

Kıyma, köftelik bulgur, yarma, soğan ve reyhanın karışımıyla yapılan kitel, Akdeniz ve Güneydoğu'nun bazı yörelerinde yapılan içli köfteleye benzetilse de tadıyla bambaşka bir lezzet sunuyor.

Mihr Çorbası

Çorba kültürü olarak da oldukça farklı tatları bünyesinde barındıran Siirt'in en dikkat çeken çorbalarından biri de buğday, nohut, pul biber, yoğurt ve sıvı yağ ile yapılan mihr çorbası. Ayrıca dilerse- nize üstüne yağ kızartıp dökerek lezzetini ikiye katlayabilir ve çorbanızı doyumsuz bir lezzete kavuşturabilirsiniz.

İsmeket Köfte

Yağsız kıyma, haşlanmış patates, bulgur, yumurta ve soğan gibi malzemelerle hazırlanan ismeket köfte, görüntüsüyle diğer köftelere benzese de tadıyla adeta sizi büyüyecek niteliğiyle farkını ortaya koyuyor.

Arap Dolması

Kuru patlıcan ve bibere kıymalı ya da zeytinyağı pirinçli harcın eklenmesiyle hazırlanan Arap dolmasına, isteğe göre sarmalık asma yaprağı da dâhil edilebilir. Zengin iç harcıyla yapılan ve Siirtliler tarafından oldukça fazla yapılmasından dolayı Siirt dolması olarak da bilinen dolma, kuzey yörelerine kıyasla daha belirgin bir tada sahip olmasıyla farkını ortaya koyuyor.

Perde Pilavı

Yumurta, süt ve yağ ile hazırlanan hamur, tencereye yufka şeklinde sıvanır. Ardından kızartılmış keklik veya tavuk eti, et suyu ile pişen pirinçle beraber çeşitli baharat, badem içi, çam fıstığı eşliğinde hamurla sıvalı tencereye yerleştirilir. Tencerenin ağız tarafı da hamurla sıvanarak kapağı örtülür ve

fırında pişirilerek yemeye hazır hale gelir. Fes şeklindeki bakır tencerelerde pişirilen perde pilavı, şehrin en meşhur misafir yemeklerinden.

Zerfet

Un, maya, sarımsaklı yoğurt, yağ, şeker ve isteğe göre baharatla yapılan zerfet yemeği, şehrin en gözde lezzetlerinden biri olarak sofralardaki yerini alıyor.

İmçerket

Katmerin tatlı ve atıştırmalık olarak hazırlanabilecek bir alternatifi olan İmçerket, iyice yoğrulduktan sonra kesilip yağda kızartılarak şekere batırılır. Eğer şeker tercih etmiyorsanız Şam fıstığı ya da çeşitli toz malzemelerine bulayarak da hazırlayabilirsiniz.

Geböle

Un, süt ve pekmezden yapılan şehre has tatlılardan olan geböleye, isteğinize göre ceviz de katarak doyumsuz bir lezzete kavuşmasını sağlayabilirsiniz.

Aside

Un ve yağın kavru olarak pişirilmesinden hazırlanan aside tatlısı içerisine eklenen ağda sayesinde oldukça kıvamlı bir tatlı haline geliyor.

Pırtıke Çorbası

Ispanak çorbası olarak da anılan Pırtıke çorbası, ıspanak, sumak, salça ve pirinçten hazırlanan enfes bir lezzet bombası. Denemenizi tavsiye ederiz.

Siirt Fıstığı

Siirt'e gelip de Siirt fıstığını yemeden dönmek olmaz elbette. Pek çok ilimizin aksine lezzeti Antep fıstığı ile yarışan Siirt fıstığını demenizi ve yakınlarınıza hediyelik olarak da götürmenizi tavsiye ederiz.

Trabzon-Zigana

Telefon Fotoğrafçılığı

Artık Herkes Bir Fotoğraf Makinesine Sahip

Değerli okurlar, fotoğrafçılık sayfamızda bu ayın konusu artık her birimizin ayrılmaz bir parçası olan cep telefonları ile fotoğrafçılık hakkında size bilgiler sunmaya çalışacağım.

Cep telefonu fotoğrafçılığı artık günümüzde o kadar popüler hale geldi ki sadece cep telefonları ile çekilen fotoğraflar kendi aralarında değerlendirilerek yarışmalar düzenlenmiş ve kayda değer ödüller verilmiştir.

Peki, cep telefonları ile nasıl daha iyi fotoğraflar çekebiliriz;

Gelişen teknoloji ile birlikte fotoğraf makinelerinin kamera sistemleri de çağ atlamaya başladı. Dolayısıyla çekilen fotoğrafların da kalitesi arttı. Herkes kendini fotoğrafçı ilan etmeye başladı. Megapikselli yüksek fotoğraf makineleriyle kaliteli fotoğraf çekmek elbette daha kolay. *Ancak standart cep telefonlarıyla iyi fotoğraf çekmek mümkün mü dersiniz?* Birkaç hile ve püf noktası ile elbette mümkün.

Kompozisyon Oluşturmaya Çalışın

Akıllı telefonlarla daha iyi fotoğraf çekmenin önemli püf noktalarından biri **kompozisyon** kurgulamaktır. Kurgu yapabilmek için de temel fotoğrafçılık bilgilerinden **alan derinliği** hakkında bilgi sahibi olmanız gerekir. **Derinlik hissi** yaratmayı öğrendiğinizde manzara ve portre fotoğraflarınız daha güzel görünür. Cep telefonlarıyla fotoğraf çekmek için çok uğraşmanıza gerek kalmaz.

Cep Telefonlarındaki Flaş Kullanımından Kaçının

Akıllı telefonlarla fotoğraf çekenlerin yaptığı en büyük hatalardan biri flaş kullanmaktır. Eğer daha iyi fotoğraf çekmek istiyorsanız **flaş yerine doğal ışıktan** yararlanmayı deneyin. Akıllı telefonlarda ışık ayarı yapamayacağınız için fotoğraflarınızda kişi ve nesnelerin parlamasına neden olabilirsiniz. Bu nedenle fotoğrafını çekeceğiniz obje ya da kişinin iyi ışık almasını sağlayın.

Gün ışığından yararlanın ancak güneşin tepede olduğu saatleri seçmeyin.

Cep Telefonu Sabitleyicisi Kullanın

Cep telefonlarıyla profesyonel fotoğraf çekmenin yollarından biri de cep tripodunu kullanmaktır. Elinizin titremesine ve anı kaçırmaya neden olan durumları ortadan kaldırır. Küçük bir tripod çantanıza da rahatça sığdırabilirsiniz.

Doğru Işığın Bulun

Işık kaynağını karşınıza aldığınızda fotoğraflarınız karanlık çıkacaktır. Cep telefonuyla nasıl fotoğraf çekilir? Diyorsanız, öncelikli olarak ışık kaynağını bulmayı bilmeniz gerektiğini söylemeliyiz. Işığın telefonu değil konunuzun üzerine gelecek şekilde ayarlamalısınız.

Telefonunuzun Çekim Ayarlarını Kullanmayı Öğrenmelisiniz

Cep telefonlarıyla profesyonel fotoğraf çekmenin yolları arasında cep telefonunuzu tanımanız da yer almaktadır. Makinenizde varsa otomatik çekim ayarlarının nasıl çalıştığını deneyin. Kameranızı sınavın. Nerede, hangi modu kullanarak çekim yapacağınızı böylece görmüş olursunuz.

HDR Modunu Kullanın

HDR yüksek dinamik aralığı demektir. High Dynamic Range olarak da bilinen HDR, yer ve gökyüzünü birleştireceğiniz fotoğraflarda renklerin patlamasını önler. HDR fotoğraflar üzerindeki en yüksek, orta ve düşük aralıklarda meydana gelen ışık farkının ortalamasını aldığı için cep telefonlarıyla iyi fotoğraf çekmek için bu özelliği bilmeniz yararlıdır. Işığın şiddetini azaltan bu özelliği kullanmanızda yarar var.

Cep Telefonları İçin Üretilen Özel Sensörler Kullanabilirsiniz

Cep telefonlarıyla profesyonel fotoğraf çekmenin yolları arasında kameranın sensörlerini de kullanmak yer alır. 16:9 oranlı fotoğraflar çekmek kameranın tüm özelliklerini kullanmanızı sağlar. Bu nedenle iyi sonuçlar almak için makinenizde varsa bu özelliği kullanmalısınız.

Zoom (Yakınlaştırma) Yapmayınız

Cep telefonlarınızın kamerası ile görüntüye zoom yaptığınızda fotoğrafın kalitesini düşürürsünüz. Bulanıklık ve pikselasyon sorununa neden olan zoom kullanmanızı öneriyoruz. Daha iyi fotoğraf çekmek için zoom özelliğini unutmanız gerek.

Artık fotoğrafı cep telefonu ile çekme işini çok hafife aldığımız dönemler geride kaldı. Elbette gelişmiş bir fotoğraf makinesi ile cep telefonunu yarıştırmak akıllıca bir iş değil. Herkesin ışığı bol olsun.

Adalet Mülkün Temelidir

Toplumların Nefes Borusu: "Adalet"

Sevgili Değer dergisi okurları, bugün sizlerle **mülkün temeli** adalet kavramı üzerinde duracağız inşallah. Şiarımız *herkes için her zaman adalet...* Bugün seyirci kaldığımız haksızlık karşısında, sessiz kaldığımız adaletsizliğe yarın bizim ihtiyacımız olabilir. Gerçek mümin haksızlık karşısında tarafsız kalmaz, her zaman hakkın ve adaletin yanında olmak zorundadır. Adil mümin bilir ki, *"Zulme rıza zulümdür", "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır."* (Hz. Muhammed sav) Adalet hayatın bütün alanlarında lazımdır.

Ebeveynler olarak aile efradımıza, amir isek memurumuza, patronsak işçilerimize, sosyal hayatta karşılaştığımız insanlar arasında adaletli davranmak zorundayız. Çünkü adalet herkes için gereklidir. **Mazlumun gözyaşı, duası ile Allah (cc) arasında perde yoktur.** Mazlumun duası direk Allah'a ulaşır. *"Mazlumun ahı, titretir arşı rahmanı..."*

Zalimler asla kurtuluşa eremeyecektir. Onlar, kıyamet gününde karanlıklar içinde kalacaklardır. Yollarını bulamayacaklardır. Çünkü zalimler, dünyada zulmettikleri insanların hayatlarını karartmışlar, onlara dünyayı zindan etmişlerdir. Mazlumların beddualarını almışlardır. *"Mazlumun ahı, titretir arşı rahmanı..."* Yarın hesap

gününde, herkese yaptığının tastamam karşılığının verildiği hesap gününde mazlumlara yaptıklarının karşılığını ateş azabında göreceklerdir. Allah (cc) *"Halimdir"* mühlet verir ancak asla ihmal etmez. *"Mazlumun zalimden öcünü alacağı gün, şüphesiz zalimin zulmettiği günden daha çetin olacaktır."* (Hz. Ali)

Adalet; düzenli ve dengeli davranma, her şeyin ve herkesin hakkını verme, haksızlıklardan uzaklaşarak orta yolu tutma, bir şeyi yerli yerine koyma, insaf ve eşitlik anlamlarıdır. **Adaletin zıddı zulüm,** hıyanet ve insafsızlıktır.

Adalet, kişinin görevlerini yerine getirmesi ve haklarını almasıdır. Bu itibarla kişi kendine ve ailesine karşı, yöneticiler emri altında olan memur, işçi ve yöneticiliğini yaptığı insanlara karşı görevlerini adil ve dengeli bir şekilde yerine getirmek zorundadırlar.

Adalet, sadece devlete ve yöneticilere has bir kavram değildir. Adalet; hukuki, içtimai ve ahlaki alanların hepsini kapsar. Bu bağlamda adalet, kişinin kendisine, ailesine ve çevresinde yer alan insan, doğa ve hayvanlara karşı görevlerini ve haklarını yerine getirmesidir.

Peygamberimiz (sav)'in diliyle adil insanlar; *"Hükümünde, ailesine karşı ve velayeti altında olanlar*

hakkında adil davrananlar, kıyamet gününde nurdan minberler üzerindedirler." Müslim, Sünen, İmare 5 şeklinde müjdelenmektedirler.

Yüce dinimiz İslam'ın temel kaynaklarında **adalet** kavramı sadece Müslüman olanlara değil, mezhebi, meşrebi, sosyal ve kültürel yapısı, makamı mevki; âlimi-cahili, cinsiyeti, ırkı, dili ve rengi ne olursa olsun yaratılanlar arasında fark gözetmeden bütün insanlara, sadece insan oldukları için aynı değer ve ölçüde uygulanması emredilmiştir. Adalet ile ilgili olarak Kerim kitabımızda **Allah Teâlâ farklı ayeti kerimelerde şöyle buyurmaktadır:** *"Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan kendiniz, ana-babanız ve akrabanız aleyhinde olsa da Allah için şahitlik eden kimse-ler olun."* (Nisa, 4/135)

Adalette önemli olan, her şart ve durumda adil davranabilmektir. Kendi zararımıza olsa bile haktan ve adaletten asla ayrılmamaktır. Adaletin tesisi için maddi anlamda zararımız olsa bile doğruyu söylemek yalan yere şahitlik etmemektir.

Adalet, düzenli ve dengeli davranma, her şeyin ve herkesin hakkını verme, haksızlıklardan uzaklaşarak orta yolu tutma, bir şeyi yerli yerine koyma, insaf ve eşitlik anlamlarıdır.

Adalet herkes için gereklidir. Mazlumun gözyaşı, duası ile Allah (cc) arasında perde yoktur. Mazlumun duası direk Allah'a ulaşır.

Eski çağlardan beri insanlık için söz sahibi bilge kişiler, toplum ve din liderleri değişik fakat birbirini tamamlayan tariflerle adaleti tarif etmişlerdir.

Hz. Ömer'e göre; "Adalet Mülkün Temelidir." Yunan düşünür **Platon'a** göre; "Adalet, en yüce erdemlerden biridir ve devletin temel davranış kuralıdır."

Çinli düşünür **Konfüçyüs'e** göre; "Devletin hazinesi adalettir.", "Adalet bir kutup yıldızı gibi yerinde durur. Geri kalan her şey onun etrafında döner."

Devletlerin devamı ancak adalet ile mümkündür. **Peygamberimiz (sav)'in ifadesi ile "Adaleti çiğneyen devlet adamlarını cezalandırmayan milletler çökmek zorundadır."**

"Memleketler kılıçla alınır, lakin adaletle muhafaza edilir." **Timurlenk**

Her konuda olduğu gibi adalet konusunda da önderimiz, rehberimiz, varlık sebebimiz kâinatın efendisi en güzel örneği yaşayarak göstermiştir.

Kureyş kabilesinin Mahzumoğulları kabilesine mensup, **Fatıma** isimli soylu

bir kadın hırsızlık yapmış, yapılan yargılama sonucunda suçu sabit görülüp, elinin kesilmesine karar verilmişti. O kadını cezalandırmaması için ashtan Peygamber efendimizin çok sevdiği **Hz. Üsameyi** Peygamberimize aracı gönderdiler. Bu duruma kızan **Hz. Peygamber (sav):**

"Nasıl oluyor da bazı kimseler, Allah'ın kanunu karşısında aracı olmaya kalkışıyorlar. Sizden öncekilerin mahvolmasının sebebi şudur: İçlerinden asil, ileri gelen birisi hırsızlık yapınca onu serbest bırakıyor, zayıf ve fakir bir kimse hırsızlık yapınca onu cezalandırıyorlardı. Allah'a yemin ederim ki Mahzum kabilesinden Fatıma değil, Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapsaydı, onun da cezasını verirdim." (Buhari, Hudud 11,12)

Görüldüğü üzere, **Hz. Peygamber (sav)** aracı olmak isteyenleri çok yakını da olsa reddetmiş, suçluya layık olduğu cezayı vermekte en ufak bir tereddüt göstermemiştir. Zira "Adalet dünyadan kalkarsa, insan hayatına değer verecek bir şey kalmaz."

Bugün de son sözlerimiz Milli Şairimizden olsun;

"Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;

Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.

Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,

Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.

Adam aldırma da geç git diyemem, aldırırım:

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım!"

Selam ve dua ile...

Anksiyete ve Panik Atak ile Başa Çıkma Yolları

Koronavirüs gibi **global bir salgından etkilenmiş** olmak için psikiyatrik bir tanı almış olmak gerekmiyor. Bu salgın hepimizi kendi sınırlarımız içinde azami boyutta etkiledi. Ancak **kaygı bozuklukları (anksiyete, panik atak, agorafobi)** ve OKB gibi bazı ruhsal sorunlara yakınlığı olan bireylerin içinde bulunduğumuz süreçte daha fazla ve negatif yönde etkilendiğini söyleyebiliriz.

Salgının söz konusu olmadığı zamanlarda dahi **endişeli** bir yapıya sahip olan, temizlikle, sağlıklı ilgili **takıntıları** olan kişilerde pandemi sürecinde duygularda ve davranışlarda değişim ya da **aşırıya kaçma** gözlemek çok da beklenmedik bir durum değil. Bu yazıda **anksiyete ve panik bozuklukları** hakkında biraz konuşacak, bu kavramları biraz tartışacak ve bu tür sorunlardan mustarip kişiler için tavsiyelere yer vereceğim.

Öncesinde **anksiyete bozukluğu ve panik bozukluk** hakkında biraz bilgi vermek iyi olabilir. Bunlar, aslında **birbirine çok yakın** olarak gözüken, fiziksel semptomlarla ayırt etmesi her zaman kolay olmayan ancak **duygusal semptomlar açısından farklılıklar** gösteren iki kaygı bozukluğudur. **Anksiyetede** endişe, kaygı, sıkıntı, huzursuzluk, korku gibi duygular ön plandayken, **panik atakta** korku, ölüm korkusu, kontrolden çıkma korkusu, dünyadan ya da kendinden kopma hissi gibi duygular gözlemlenmektedir. **Her ikisinde de kalp atışında hızlanma, göğüs ağrısı, nefes darlığı, boğuluyormuş gibi hissetme, ağızda kuruluk, terleme, titreme, sıcak basması, karıncalanma, uyuşma, mide**

rahatsızlığı, baş ağrısı, baş dönmesi gibi fiziksel belirtiler gözlemlenebilir. Ancak **panik atak** genellikle daha **şiddetli semptomlarla**, beklenmedik ve ani bir şekilde ortaya çıkarken, **anksiyete** daha yaygın ve **kademeli semptomlar** içerir. Tabii her ikisini aynı anda yaşamak da mümkündür. **Örneğin**, önemli bir iş görüşmesine katılacaksınız ve bu nedenle anksiyete yaşıyorsunuzdur. Görüşme anı gelip çatığında bu anksiyete panik atak ile sonuçlanabilir.

Anksiyete ve panik atakta belirtilerin ortaya çıkış nedenini basitçe şu şekilde açıklayabiliriz: İnsan ırkı olarak hayatta kalabilmek ve neslimizin devamını sağlayabilmek için tehlikeli bir uyarıcıyla karşılaştığımızda **korkmamız ve kaygılanmamız** gerekir. Hissettiğimiz bu korku ve kaygı **kalp atışımızı** hızlandırır, kan basıncımızı artırır. Gerekirse **kaçmak ya da savaşmak** için ihtiyaç duyduğumuz enerjinin aniden yüklenmesini sağlar. **Kaçmak, savaşmak ya da donup**

kalmak gibi 3 temel tepkiyi korku ve kaygı ya da panik sonucunda verebiliriz. Bu nedenle **kaygılanmak** bizim doğamızda olan ve neslimizin devamını sağlayan oldukça önemli ve yeri geldiğinde **sağlıklı bir duygudur**. Genel olarak değerlendirdiğimizde, **akut stres ve kaygı** oldukça anlaşılabilir ve doğamızın bir parçası olarak değerlendirilebilir ancak **kronik bir anksiyete ve panik atak rahatsızlığı** hayatımızı zorlaştırır, bize huzursuz hissettirir ve günlük işlevselliğimizi bozar.

Anksiyete ve panik atağın altında yatan nedenler her birey için farklılaşabilir. Ancak genel olarak değerlendirmek gerekirse **dışsal uyarıcıların hatalı yorumlanması, tehlikenin olduğundan daha büyük görülmesi, geçmiş deneyimlere bağlı olarak bazı uyarıcıların korku verici algılanması, sergilenen fiziksel belirtilerin sağlığı olumsuz etkileyeceğine dair hatalı inançlar, kişinin benliği için hatalı yorumlar yapması** gibi nedenler anksiyete veya panik atağa neden olabilir. Bu nedenle **anksiyete ve panik bozukluk** gibi rahatsızlıklarda modern **terapi** yaklaşımları sahip olunan inanca odaklanır ve **mantıksız düşüncelerin** ortadan kaldırılarak yerlerine alternatif ve **işlevsel düşüncelerin** yerleştirilmesi hedeflenir. Bunu bilmek kaygı bozukluğu yaşayan bireyler için önemlidir, çünkü yaşadığımız sorunun **düşünce sisteminizdeki hatalardan** kaynaklandığını fark ederseniz, bunları değiştirmek için harekete geçme olasılığımız artacaktır.

Anksiyete ve panik bozukluk gibi rahatsızlıklarda, mantıksız düşüncelerin ortadan kaldırılarak yerlerine alternatif ve işlevsel düşüncelerin yerleştirilmesi hedeflenir.

Psikoloji

Profesyonel bir destek almak dışında, **panik atak belirtileriyle** mücadele edebilmek için neler yapabilirsiniz?

- Derin **nefes egzersizleri** uygulayın. Bu egzersizleri farklı yollarla yapmak mümkün. En basit haliyle burnunuzdan nefes alarak 5'e kadar sayın. Birkaç saniye nefesinizi tutun ve sonra 7'ye kadar sayarak nefesinizi ağız yoluyla serbest bırakın. Vermiş olduğum bu zaman aralıklarını kendinize göre farklı şekilde uyarlayabilirsiniz.
- Panik anlarında kalp krizi ya da sağlığınıza ilgili farklı bir sorun yaşadığınıza dair bir düşünceye kapılıyorsanız bu içinde bulunduğunuz durumu daha da güçleştirebilir. Bu nedenle yaşadığınız şeyin **panik atak olduğunu fark edin** ve sadece panik atak semptomlarını ortadan kaldırmaya odaklanın.
- Kalabalık veya sizi görsel olarak rahatsız eden, geren bir ortamdaysanız **gözlerinizi kapatarak nefesinize odaklanmak** size yardımcı olabilir.
- **Mindfulness (bilinçli farkındalık)** gibi **meditasyon tekniklerini** öğrenmiş olmak kriz anında size yardımcı olur. Burada önemli olan nokta şu ki, bu etkinlikleri yalnızca kriz anında uygulamak fayda göstermeyebilir. Kendinizi iyi hissettiğiniz zamanlarda bol bol tekrar ve pratik yaparak, kriz anında nasıl bir tepki verebileceğinizi önceden belirlemiş ve kendinizi hazırlamış olmanız gerekir. **Mindfulness** tekniklerinin amacı **dikkatinizi toparlamak** ve sizi anksiyeteye veya panik atağa sürükleyen **düşüncelerle aranızı mesafe** koyabilmektir. Dikkatinizi farklı uyarıcılara kaydırmayı başardığınız anda, yaşamış olduğunuz atağın azalmaması için hiçbir neden yoktur.
- Bazı kişiler için sadece **tek bir nesneye odaklanmak** da yardımcı olabilmektedir. Anksiyete ya da panik atak anında etrafınızda gördüğünüz bir nesneye odaklanıp ona dokunabilir, onu izleyebilir ya da çıkardığı sesleri duymaya

çalışabilirsiniz. Önemli olan dikkatinizi yoğun bir şekilde bu nesneye harcamanızdır. Mindfulness'ın da benzer teknikleri bulunuyor. Hangisini seçerseniz seçin, kendinizi iyi hissettiğiniz zamanlarda bolca pratik yaparak dikkatiniz üzerine çalışmazsanız, gerçekten kriz yaşadığınız zamanlarda bu tekniklerden fayda görmeniz zorlaşır.

- **Kas gevşetme egzersizlerini uygulamak**, kaslarınızla birlikte zihninizin de rahatlamasını sağlar. Temel prensip farklı kas gruplarını sırasıyla sıkamak ve gevşetmektir. Diğer maddelerde belirttiklerim gibi, bolca pratik edilmesi gerekir.
- Kendinizi iyi hissettiğiniz, **sizi rahatlatan bir mekanda bulunduğunuzu hayal etmeyi** deneyebilirsiniz. İçinde bulunduğunuzu hayal ettiğiniz bu mekânın detaylarına mümkün olduğunca çok odaklanmaya çalışın.
- **Yürümek, yüzmek, hafif tempoda koşmak** gibi belirli bir tempoya bağlı hafif egzersizler stresi azaltır. Günlük rutininize hafif sportif faaliyetler eklemek endişe ve panik yaşama olasılığınızı azaltacaktır.
- Yanınızda **lavanta yağı** taşıyabilirsiniz. Lavanta kokusunun stresi azaltıcı etkisi olduğu biliniyor. Anksiyete atağının ya da panik atağın geldiğini hissettiğinizde, kaygı seviyenizin arttığını fark ettiğinizde biraz bileğinize döküp **lavanta kokusunu hissetmek** rahatlatıcı olabilir. Bunun dışında **papatya**

ve melisa gibi bitkilerin **çaylarını** içmek de size iyi hissettirebilir.

- Panik atak sırasında zihninizden **belli sözleri tekrarlamak**, semptomların azalmasını sağlayabilir. Tekrarlayacağınız şey dini bir söz öbeği ya da dua da olabilir, kendinizi iyi hissettirecek bir cümle de. Mesela; "*bu bir panik atak ve birazdan geçecek.*" diyerek atak geçene kadar tekrarlayabilirsiniz ya da bu tür durumlarda tekrarlayacağınız daha işlevsel bir cümle bulabilirsiniz.
- Panik ataklarınızla baş etmekte zorlanıyorsanız bir psikiyatrist tavsiyesi ve kontrolüyle **ilaç** kullanımına başlayabilirsiniz.

Dikkat ettiyseniz saydığım maddelerin birçoğu **dikkati farklı yönlere çekmeye odaklanan** teknikleri içeriyor. Bunun nedeni panik atağın ve anksiyetenin **zihnimizde dolaşan istenmedik düşünceler ve inançlar** yoluyla ortaya çıkıyor olmasıdır. Odağımızı kaydığımızda ve bize zararı olmayan düşünceleri zihnimizin üst katmanına taşıyabildiğimizde, panik atak ve anksiyete semptomları azalma gösterecektir.

Bu saydığım maddeler **anksiyete ve panik atak ile mücadele** konusunda size yardımcı olabilir. Ancak yine semptomlarınız devam ediyor ve farklı bir yol denemek istiyorsanız; ilaç tedavisi, **psikoterapi** ya da her ikisini birden alabilirsiniz. Bunun için bir uzmana danışmak size yardımcı olacaktır.

Göze Göz, Dişe Diş: Hammurabi Kanunları

MÖ 1760'lı yıllarda yazıldığı düşünülen Hammurabi Kanunları şüphesiz ki dünya tarihindeki en sert kanunlardan biridir ve hatta ilkidir. Makalemizin başlığından da anlaşılacağı üzere kısas ilkesine dayalı olarak hazırlanmıştır. Fakat bu kanunları incelemeden önce fikir babası olan Babil İmparatorluğu'nun kralı **Hammurabi** hakkında bilgi vermek gerekir.

MÖ 1810-1750 yılları arasında yaşadığı düşünülen **Hammurabi**, **Sümer ve Akad** topraklarını ele geçirerek Mezopotamya Bölgesi'nde (günümüzde Fırat ve Dicle Nehirleri'nin çevresi) tam hakimiyet kurmuş ve **Babil İmparatorluğu'nun ilk kralı** olmuştur. Ülkesini MÖ 1792-1750 yılları arasında yöneten Hammurabi, devletinin sınırlarını **İran Körfezi'nden Diyarbakır'a** kadar genişletmiştir.

Kral Hammurabi, ülkesinde tam güç elde edebilmek ve insanlarını itaati altına alabilmek için günümüzdeki **polis teşkilatı ve posta teşkilatına benzer kurumlar** oluşturmuştur. Buradaki amaç taşra güvenliğini sağlamak ve haber alma sistemini daha ileriye taşımaktır. **Kral Hammurabi** sadece bunlarla yetinmemiş ve yukarıda da değindiğimiz gibi insanları itaati altına alabilmek için bir adım daha atmıştır.

Hammurabi Kanunları

Bu kanunların künyesini çıkartacak olursak eğer, Babil'in **koruyucu tanrısı Marduk adına yapılan Esagila tapınağına dikilen bir taş üzerine Akadca olarak yazılmıştır.** (Günümüzde İngilizce nasıl evrensel bir dilse, Eski Çağ için de Akadca aynı öneme sahiptir.) Hammurabi bu kanunlara dini bir nitelik kazandırarak yazdırdıklarının **Tanrı Samaş**'in emri ile meydana geldiğini belirtmiştir. Hammurabi Kanunlarının yazılı olduğu taş ise Fransızlar tarafından XX. yüzyılın başlarında götürülmüştür ve günümüzde **Louvre Müzesi'nde** sergilenmektedir. Bu taşın boyu ise 2.25 metredir. Ayrıca bu kanunların bir kopyası da kil tabletlere yazılmıştır. Bu tabletlerden

biri de **İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde** sergilenmektedir. 282 maddeden oluşan bu kanunlarda 13 sayısının uğursuzluk getirdiği düşüncesinden dolayı 13. madde diye bir şey yoktur.

Bu kanunların içeriğinde;

- **Hırsızlık**
- **Arazi konuları**
- **Ticaret**
- **Evlilik**
- **Ziraat**
- Kişisel haklar gibi konuların yer aldığını söyleyebiliriz.

Hammurabi Kanunları'nın bazı maddeleri ise şöyledir;

- ▽ Bir kimse büyüklerinin huzurunda bir suç iddia eder ve yaptığı suçlamayı kanıtlayamazsa iddia ettiği büyük bir suç ise ölümle cezalandırılır.
- ▽ Bir yargıç bir davaya bakıp, bir karara varırsa hükmünü yazılı olarak sunar. Daha sonra verdiği kararda bir hata ortaya çıkarsa ve bu kendi hatasından kaynaklarsa o zaman davada onun tarafından kararlaştırılan para cezasının on iki katını öder ve halka ilan edilerek yargıçlık makamından el çektirilir ve bir daha asla yargıçlık icra etmek için oraya oturamaz.
- ▽ Biri sığır, koyun, eşek ya da keçi çaldığında, eğer o çaldığı şey Tanrı'ya ya da mahkemeye aitse hırsız otuz katını öder, eğer kralın özgür bir vatandaşına aitse on katını öder, eğer hırsızın ödeyecek bir şeyi yoksa ölümle cezalandırılır.
- ▽ Bir kimse bir eve girecek delik açarsa, o deliğin önünde ölümle cezalandırılır ve gömülür.
- ▽ Bir evde yangın çıkar ve oraya yangını söndürmeye gelen bir kimse evin sahibinin malında göz gezdirip evin sahibinin malını alırsa kendisi de aynı ateşe atılır.
- ▽ Bir kimse çorak bir araziye ekilebilir bir hale getirmek için teslim almış ancak tembellik yaparak o araziye ekilebilir bir hale getirmemişse dördüncü yılda araziye sabanla sürmeli, tırmıklamalı, çift sürmeli ve ondan sonra sahibine geri vermeli ve ayrıca on gan'lık (bir arazi ölçüm birimi) bir arazi için on gur (bir ölçü birimi) tahılı arazi sahibine vermelidir.
- ▽ Bir kimse seyahate çıkar ve başka birisine gümüş, altın, değerli taşlar veya başka herhangi bir taşınır mal emanet ederse ve ondan tekrar geri almayı isterse, emanet edilen kişi bütün malları belirlenen yere getirmez tam aksine onları kendisi kullanırsa o zaman malları geri getirmeyen bu kişi mahkum edilir ve kendisine emanet edilen her şeyin beş katını öder.
- ▽ Eğer herhangi bir kişi rahibelere ya da herhangi bir kişinin karısına iftira atarsa ve bunu ispat edemezse bu adam hâkim huzuruna çıkarılır ve alni işaretlenir (derisi çizilerek ya da saç kesilerek).
- ▽ Bir adam bir kadın alır da, kadın hastalığa yakalanırsa ve adam ikinci bir kadın almak isterse, hastalığa yakalanan karısını boşayamaz bunun yerine onu inşa ettiği bir eve yerleştirir ve yaşadığı sürece ona yardım eder.

Hammurabi Kanunları görüldüğü üzere **kısa ilkesi** çerçevesinde yazılmıştır. Ayrıca bu kanunlarda **masumiyet karinesine** de rastlandığını söyleyebiliriz. Çünkü bu kanunlar **suçlu olduğu tespit edilmedikçe herkesin masum** olduğunu söylemiş ve **ispat** zorunluluğu getirmiştir.

Genel kanunun aksine **Hammurabi Kanunları** tarihte yazılan ilk yazılı kanunlar değildir. Sümerler onlardan daha önce yazılı kanun işine girişmişlerdir. Onların yazdıkları kanunlar ise şöyledir;

- **Urgakina** Kanunları
- **Urnammu** Kanunları
- **Lipit-İstar** Kanunları
- **Esnunna** Kanunları

Sonuç olarak, Hammurabi Kanunları dünyanın ilk yazılı kanunlarından olmasa da **kendinden öncekilere nazaran daha fazla merak edilen** bir kanun olmuştur. Ve bilim adamlarının bu merakları sayesinde bizler günümüzden yaklaşık olarak 3800 yıl önce Mezopotamya insanları hakkında kayda değer bilgiler öğrenebiliyoruz.

Yıl 751 Talas

Dünya savaş tarihinde bazı savaşlar vardır ki, sadece iki ordunun karşı karşıya geldiği ve bir tarafın ganimet ya da toprak kazanarak tarihe yazılan savaşlardan çok daha öte anlam ifade ederek, ekonomik siyasi ve sosyal sonuçlarıyla dünya tarihine yön verir. 751 yılında yapılan Talas Savaşı da bu yönleriyle Türk ve Dünya tarihi için çok önemli sonuçlar doğurmuştur. Peki, Talas Savaşı'nı bu kadar önemli kılan nedir?

İslamiyet, Arap yarımadasında ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra farklı coğrafyalara yayılmıştır. **İslam orduları** kısa bir süre içerisinde Arap yarımadasından çıkarak İran topraklarına, Afrika içlerine ilerledi. Anadolu ve Kafkasya'ya oradan da Orta Asya'ya ilerleyen İslam orduları, hak din İslam'ı bu bölgelerde yaymaya başladı. İslam orduları kısa süre bir zaman içerisinde büyük askeri komutanlarının önderliğinde çok büyük fetihler yaptılar.

İslam orduları yaptığı hızlı fetihlerle Orta Asya'ya Türklerin anayurdu olan **Türkistan** topraklarına geldi. 700'lü yılların ilk çeyreğinde İslam orduları ile Türkler arasında yer yer hâkimiyet çatışmaları oldu. Bu hâkimiyet alanı çatışmasının en önemli bölgesi Batı Türkistan topraklarıydı. Bu topraklarda yaşayan Türkler arasında da yer yer egemenlik çatışmaları yaşanmaktaydı. Tarih boyunca bilinir ki, tüm milletler içinde bağımsızlığına en düşkün milletlerin başını

Türkler çekmekteydi. **Her Türk topluluğu kendi bölgesinde hâkimiyet sürmek için savaşmaktan asla kaçınmazdı.** Çünkü Türkler kimsenin boyun-duruğu ve gölgesi altında asla yaşayamazlardı.

Türkistan bölgesi 700'lü yıllarda tam bir savaş alanı gibi idi. Bir yanda Türk topluluklarının kendi arasındaki sorunları yetmezmiş gibi iki büyük güç de bu bölgeyi ele geçirmek için ordularını hazırlamış, savaşın kıvılcıklarını beklemekteydi. Bu iki

büyük güçlü milletten biri Türklerin tarih boyunca ezeli düşmanı **Çin** diğeri ise İslamiyet ile şerefli-dikten sonra kısa sürede inanılmaz fetihler yapan **Arap** ordusuydu. Büyük bir savaşın ayak sesleri bu bölgede çok derinden hissedilmekteydi.

Maveraünnehir ve Batı Türkistan bölgesinde sık sık **Türk-Arap çatışması** yaşanmaktaydı. Bu durum tarih boyunca, Türklerle durmadan çatışma içinde olan Çinliler için kaçırılmayacak bir fırsat gibi dur-

maktaydı. Batı Türkistan bölgesinde gözü olan ve bu topraklarını Çin egemenliği altına almak isteyen **Çin İmparatoru Hivan-Tsang**, Türk-Arap çatışmasını fırsata çevirmek için 100.000 kişilik bir ordu hazırladı. Çin İmparatorluğu'nun amacı bu büyük ordu ile bu bölgede çatışma yaşayan Türk-Arap ordularının birbiri ile mücadelesinden faydalanarak zorlanmadan ve çok kolay bir şekilde bu bölgeyi Çin topraklarına katmaktı.

Vakit kaybetmeden yürüyüşe geçen ve hızlı bir şekilde ilerleyen Çin ordusu Batı Türkistan'a giden önemli bir stratejik geçit olan Tokmak'ı ele geçirdi. Bunun üzerine bu bölgede hüküm süren ve toprakları işgal edilerek babası idam edilen Taşkent Hakimi, Abbasilerin büyük devlet adamı olan ve sözü geçen **Ebu Müslim Horasani**'den yardım istedi. Taşkent Hakimi bununla da yetinmeyip bölgede bulunan Karluklardan yardım istemiştir.

Türkistan topraklarında İslamiyet'in yayılmasını isteyen Abbasi önderliğinde İslam ordusu ile bu bölgeyi ele geçirip, Çin İmparator-

luğu'nun hâkimiyet alanını genişletmek isteyen Çin ordusu, 751 yılında Talas nehri kenarında bulunan Atlah mevkiinde karşılaştılar. Çin ordusu İslam ordusuna karşı daha fazla bir sayıya sahipti ve bölgeyi İslam ordusuna karşı çok daha iyi tanımaktaydılar. Bu durum savaş meydanında kâğıt üstünde Çin ordusunu avantajlı bir duruma getirmekteydi. Yaklaşık 5 gün sürecek bu büyük savaş **Talas nehri**

Talas Savaşı'nın sonucunda Türklerle Araplar arasında savaş dönemi biterek barış dönemi başlamış ve Türklerin kitleler halinde İslamiyet'e girmesine zemin hazırlanmıştır.

civarında başlamıştı. Çin taarruzuna karşı İslam ordusu büyük bir dirençle karşılık vermekte, mevzilerini terk etmeden, insanüstü bir mücadele ile ölümüne savaşmaktaydı. Bu büyük savaş Çin ordusu lehine ilerlerken son sözü yine Türkler söyleyecek ve savaşa **İslam ordusu tarafında katılan Karluk Türkleri** Çin ordusunu iki ateş arasında bırakacaklardı. 5 gün süren savaşın sonunda İslam ordusu, Türklerin desteğiyle büyük bir zafer kazanacaktı. Çin ordusu mevcudunun yarısını savaş alanında kaybedecekti.

Talas Savaşı'nın sonucunda Türklerle Araplar arasında savaş dönemi biterek barış dönemi başlamış ve Türklerin kitleler halinde İslamiyet'e girmesine zemin hazırlanmıştır. **Türkler içinde İslamiyet'i ilk seçen Karluk Türkleri olmuşlardır.** Karlukların İslamiyet'i seçmesiyle zaman içinde diğer Türk toplulukları da İslamiyet'i seçmişlerdir. Türk-İslam tarihi bu savaşla başlamış olup, Türkler Abbasi Devleti kadrolarında önemli görevler almaya başlamışlardır. Talas Savaşı'nın ardından Orta Asya'nın tamamen Çin egemenliğine girmesi engellenmiş, Çin ilerleyişi

durdurulmuştur. Bölgede yaşayan Türkler bağımsızlıklarını korumuşlardır ve ilk Türk İslam devletlerinden en önemlisi olan **Karahanlı** devletinin temelleri atılmıştır.

Talas Savaşı'nın dünya tarihi açısından ve bugüne uzanan önemli etkileri olmuştur. Çin esirlerinden öğrenilen kâğıt üretimi sayesinde **Semerkant** şehrinde ilk kâğıt üretim atölyesi açılmıştır. Burada yapılan kâğıt üretimi zaman içinde Orta Asya'dan Hindistan'a, Hindistan'dan Orta Doğu'ya ve Avrupa'ya

kadar yayılmıştır. Ayrıca İslam devleti olan Abbasilerde bu savaştan sonra fetih politikaları ile beraber kültürel gelişmelere büyük önem verilmiştir. Bağdat'ta birçok eser tercüme edilerek basılıp çoğaltılmıştır.

Tarihimizin arka sokaklarında kalmış bugün belki de birçoğumuzun unuttuğu büyük savaşlar ve olaylar vardır. Asıl olan tarihimize, bu kahramanlarınıza bakıp yarınımızı şekillendirmektir. Unutulmamalıdır ki, hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarınardır.

Şeyh Edebâlî

Şeyh Edebâlî, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş dönemlerinde yaşamış büyük bir İslam ilahiyatçısı-din bilgini, Ahî şeyhi, **Osman Gazi'nin kayınbabası** ve aynı zamanda hocası, **Orhan Gazi'nin dedesidir**. Şeyh Edebâlî, daha sonra büyük fetihlerle ve adil yönetimiyle büyük bir Türk-İslam İmparatorluğu olacak olan Osmanlı Devleti'nin kurucu fikir babasıdır.

Karaman'da 1206 yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir. Araştırmacı tarihçi **Amasyalı Hüseyin Hüsameddin**, kaynak göstermeden künyesini *İmâdüddin Mustafa b. İbrâhim b. İnaç el-Kırşehri* şeklinde kaydeder. Bu künyeye göre, Edebâlî'nin **Kırşehir'in İnaç köyünden** olması da muhtemeldir. Kaynaklarda Edebâlî kelimesinin, bu şekli bazen *Atabâlî* ve kısaltılmış olarak *Ede-şeyh* şeklinde yazıldığı da görülmektedir.

İlim ve İrşâd Hayatı

Edebâlî, ilk tahsilini memleketi olan Karaman'da yaptı. **Haneî fakihî Necmeddin ez-Zâhidî**'nin öğrencisi oldu. Daha sonra, **Şam (Dımaşk)**'a giderek **Sadreddin Süleyman b. Ebü'l-İz ve Cemâleddin el-Hasîrî** gibi dönemin tanınmış âlimlerinden; tefsir, fıkıh, hadis ve İslam hukuku gibi dinî ilimleri tahsil etti. Zamanın büyük âlimlerinin sohbetlerine katıldı. Özellikle **İslam hukukunda** uzmanlaştı. Dımaşk'tan ülkesine dönünce tasavvufa yöneldi. Bazı kaynaklara göre, **Baba İlyas** halifelерinin ileri gelenlerinden olduğu belirtilmektedir.

Bilecik'te bir zaviye kurarak halkı irşâda başladı. İlimde derya, amelde yüksek, takva ve verada örnek, mal-mülk sahibi bir zat olan Edebâlî, Eskişehir yakınlarında İtburnu denilen köyde yaşar, yaptırmış olduğu zaviyede öğrenci yetiştirir ve halkı irşâd ederdi. **Moğol istilâsının ardından** büyük bir çalkantı ve buhran yaşayan Müslüman Anadolu'nun, içinde

bulduğu bu girdaptan kurtulması için büyük gayretler sarf etti. Gerek **Osmanlı Beyliği'nin** mevcut coğrafi durumu, gerekse fertlerindeki İslâm'a hizmet heyecanı ve aşkı ile dolu bir **i'lâyî kelimetullâh** anlayışı nedeniyle Şeyh Edebâlî Hazretleri yakınlarıyla birlikte Osmanlı mülküne yerleşti ve cümle gayret ve himmetini bu beyliğin madden ve manen büyüyüp gelişmesi için çalıştı.

15. yüzyıl Osmanlı tarihçilerinden **Âşıkpaşazâde**, Edebâlî Zaviyesinin hiç boş kalmadığını, Şeyh'in gelip geçen fukaranın her türlü ihtiyacını karşıladığını, çalıştığını hatta bu maksatla koyun sürüsü bulundurduğunu kaydeder.

Ahî Şeyhi Edebâlî

Vefâiyye tarikatının kurucusu **Ebü'l-Vefâ el-Bağdâdî'ye** (ö. 501/1107) nispet edilen **Vefâiyye** tarikatına mensup olan Edebâlî aynı zamanda ahî teşkilâtının reisidir. Ahî şeyhliğinin Edebâlî'den sonra kime geçtiği ise bilinmemektedir; ancak daha sonra I. Murad'a intikal etmiştir. Son zamanlarında kızı ve torunu Alâeddin Bey ile Bilecik'te oturan Edebâlî'ye **Kozağaç köyünün** öşür ve hâsılatı verilmiş, **kızı Râbia Hatun (Bâlâ Hatun)** kendilerine verilen bu köyü tekkeye vakfetmiştir. Edebâlî'nin kızı **Mal Hatun** adına Eskişehir'de bir **Mal Hatun İnâs Mektebinin** mevcut olduğu da belgelerden öğrenilmektedir. Edebâlî uzun bir ömür sürdüktan sonra 726 (1326) yılında vefat etti. **Hezarfen Hüseyin Efendi** ise diğer kaynakların aksine vefat tarihi olarak 727 (1327) yılını kaydeder (*Tenkîhu't-tevârih*, vr. 104b). Bilecik'te vefat eden Şeyh Edebâlî Zaviyesinin mescit olarak kullanılan odasına defnedildi. Şeyh Edebâlî ile beraber aynı nesilden altı büyük ve dört küçük sandukanın yer aldığı **Şeyh Edebâlî Türbesinde**, sanduka odasının dışında iki oda daha yer alıyor. Hem Şeyh Edebâlî Türbesi hem de dergâh, ilk olarak **Sultan II. Abdülhamid** döneminde, son olarak da 2012 yılında onarım görmüştür.

Osmanlı Beyliği'nin fertlerindeki İslâm'a hizmet heyecanı ve i'lâyî kelimetullâh anlayışı nedeniyle Şeyh Edebâlî Hazretleri Osmanlı mülküne yerleşti ve himmetini bu beyliğin madden ve manen büyüyüp gelişmesi için çalıştı.

Edebâlî ve Osman Gazi

Edebâlî, Osman Gazi ile Bilecik'te tanıştı. Âlim ve sûfilere çok seven Osman Gazi, mübarek günlerde şeyhin zaviyesine giderek dinî ve idarî konularda her zaman onun görüşlerine başvururdu. Âşıkpaşazâde'nin, Osman Gazi'nin imamı İshak Fakih'in oğlu Yahşi Fakih ve Edebâlî'nin oğlu Mahmud Paşa'nın rivayetlerine dayanarak anlattığına göre;

Osman Gazi bir gece Edebâlî'nin zaviyesinde kalmış, rüyasında şeyhin koynundan doğan bir ayın kendi koynuna girdiğini, aynı anda göbeğinden bir ağaç bittiğini ve bu ağacın gölgesinin dünyaya yayıldığını, altından dağlar yükseldiğini ve her dağın altından da suların çıktığını görmüş. Osman Gazi rüyasını Edebâlî'ye anlatınca şeyh, "Hak Teâlâ sana ve nesline padişahlık verdi. Mübarek olsun. Kızım Malhun Hatun da senin helâlin oldu." der. **Edebâlî'nin bu yorumu üzerine Osman Gazi Malhun Hatun ile evlenmiştir.** Bazı kaynaklarda bu isim Mal Hatun şeklinde geçerken, Oruç b. Âdil de Tevârih-i Âl-i Osmân'da (s. 8-9, 84) yukarıda anlatılan rüyayı Osman Gazi'nin değil, babası Ertuğrul Gazi'nin gördüğünü ve şeyhin Osman Gazi ile evlenen kızının adının Râbia Hatun olduğunu kaydeder.

İlk Osmanlı Kadısı ve Müftüsü Edebâlî

Edebâlî, mutasavvıf olması yanında **ilk Osmanlı kadısı ve müftüsüdür.** Döneminin birçok fakihî ile görüşmüş ve onlardan ders almış, çok sayıda talebe yetiştirmiştir. Önde gelen öğrencilerinden damadı **Dursun Fakih**, Şeyh'ten sonra Osmanlı Devleti'nin ikinci müftüsü ve kadısı olmuştur (*Leknevî*, s. 85). Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde büyük katkıları olmuş bir Osmanlı devlet adamı olan **Çandarlı Kara Halil'in** de Edebâlî'nin talebesi olabileceği ihtimali üzerinde durulmuşsa da bunu doğrulayan herhangi bir ilmi belge yoktur. **Kadı Şeyh Edebâlî**, yaşadığı dönemde Osmanlı idarelerinde yer alan veya memuriyet yapan birçok insan yetiştirmiştir. Osmanlı'nın adil yönetim anlayışının oluşmasında en etkili şahsiyetlerin başında Şeyh Edebâlî gelir.

Ey Oğul!

Beysin! Bundan sonra öfke bize; uysallık sana... Güceniklik bize; gönül almak sana... Suçlamak bize; katlanmak sana... Âcizlik bize, yanılığımıza; hoş görmek sana... Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize; adâlet sana... Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize; bağışlama sana..."

Ey Oğul!

Bundan sonra bölmek bize; bütünlük bize; üşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana..."

Ey Oğul!

Yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı... Allâh Teâlâ yardımcın olsun. Beyliğini mübârek kılsın. Hak yoluna yararlı etsin. İşğini parıldatsın. Uzaklara iletin. Sana yükünü taşıyacak güç, ayağını sürçtürmeyecek akıl ve kalb versin.

(Şeyh Edebâlî'nin Osman Bey'e Nasihatleri)

Hisse

Bireyleri aile, aileleri millet, milletleri devlet, devletleri imparatorluk (*büyük devlet*) yapanlar, yalnız silahlı güçleri ve komutanları değil aynı zamanda toplumun mimarları durumunda olan nice ilim-irfan sahibi, gönül dostu, cefakâr, vefakâr kanaat önderleridir.

Bu kıymetli şahsiyetler, devletin ve milletin mayasını oluşturan değerleri oluştururlar. Bu değerler, birlik, beraberliğimizin ve ülkelerimizin temelini oluşturur. Bu görevi kimi zaman peygamberler, kimi zaman halifeler, kimi zaman gönül dostları, kimi zaman adanmış kişiler yerine getirirler. Bizim tarihimizde o kadar çok toplum mimarı var ki, bu mevcudiyeti sayı ile ifade edemeyiz. **Şeyh Edebâlî** de bu değerli şahsiyetlerden biridir. Bizler neslimize, Şeyh Edebâlî ve diğer değerli şahsiyetlerimizin hayatını, ilmini, irfanını, mücadelesini ve mesajlarını her çeşit uygun eğitim ve iletişim araçlarını kullanarak anlatmak ve aktarmak mecburiyetindeyiz. Çünkü tarihinden, kültüründen, misyon ve vizyonundan kopmuş bir nesil ile istikbâlimizi ve iktidarımızı koruyamayız ve dahi haklı ve hakkı üstün tutan muasır medeniyeti yakalayamayız.

Özel Günlerin Eşsiz Lezzeti: Geleneksel Tören Keşkeği

Mutfak kültürü, kültür ve geleneğin her zaman en uzun süre ayakta kalan bölümüdür. Başka bir deyişle, toplumda bulunan birçok kimliğin birleştiği yer olan mutfak; **gündelik yaşam şeklinin, dini inançların, örf ve adetlerin, gelenek ve göreneklerin, milli duyguların** en çok yaşandığı alandır.

Kökeni yüzyıllar öncesinde dayanan, bu topraklarda doğan, nesilden nesile gelişen hatta farklı yemek kültürlerini de etkileyen, çok zengin bir mutfak kültürüne ve birikimine sahibiz. Günümüzde bu kültürü yaşatmak, bu lezzetlerin hakkını vererek sofralara taşımak ise bambaşka bir meziyet gerektiriyor.

Keşkek de meziyet gerektiren eşsiz lezzetlerimizden birisidir. Yöre halkının **toplu olarak iş paylaşımı** ve katılımıyla büyük kazanlarda ve açık ateşlerde, **buğday ve etin birlikte pişirilmesiyle** yapılan tören yemeğine "keşkek" etrafında gerçekleşen geleneklere de "*tören keşkeği geleneği*" denilmektedir ve önemli bir kültürel zenginliğimizdir.

Memleketimizde keşkek; buğdayın kaynatılıp, kuru tulum, zarlarının çıkartılmışına verilen isimlerden sadece biri. *Herse, yarma, gendime, keşka, keşk, keşike, dövme, namaz...*"

gibi isimler hem buğdayın kendisine hem de yemeğine verilen yöresel isimlere örneklerdir.

Asırlardır devam eden tören keşkeği geleneği; **Denizli** (*Babadağ Keşkeği UNESCO listesinde*), **Afyonkarahisar** (*Şuhut Keşkeği*), **Amasya** (*Merzifon Keşkeği*) başta olmak üzere

Yozgat, Çorum, Çankırı, Sinop, Adana, Erzincan, Tokat, Tekirdağ, Aydın, Muş, Muğla, Uşak, Sivas, Kırşehir, İzmir, Uşak, Antalya, Bayburt, Kastamonu, Karabük, Çanakkale gibi illerde görülmekle birlikte Türkiye genelinde yaygın olarak uygulanmaktadır.

Tören keşkeği; **asker uğurlama, sünnet ve evlenme düğünleri, ramazan ve kurban bayramları, muharrem ayı, adak, hayır, buluşma, hac ziyareti yemeği, toplu yağmur duaları ve mevlit** gibi vesilelerle veya mevsimlik bir kutlama töreni olan **hıdrellez** gibi özel günlerde pişirilerek dağıtılır.

Yöre halkının toplu olarak iş paylaşımı ve katılımıyla büyük kazanlarda ve açık ateşlerde, buğday ve eti birlikte pişirmesine tören keşkeği denilmektedir.

Keşkek yemeği, bir cemi-yet yemeği olmasının yanı sıra evlerde veya lokantalarda törensel boyutunun dışında bir öğün yemeği olarak da görülebilmektedir.

Amasya Keşkeği ve Hikâyesi

Yavuz Sultan Selim Han'ın 1514 yılında düzenlediği **İran Seferi dönüşü** ordusunu dinlendirmek ve kışı geçirmek üzere doğduğu şehir **Amasya**'ya doğru yola çıktığı haberi alınır. Yol üzerinde bulunan köylerden birinde bu haberi alan **yaşlı bir kadın** ne olursa olsun padişah efendisini evine buyur edecek ve bir tabak aş ikram edecektir. Evinin ambarında bulunan **iri yarma ve nohut** ile birkaç gün öncesinden komşularının verdiği kuzu etinden geriye kalan **az etli kaburgalardan** başka bir şey de yoktur. Ve yine ne olursa olsun ihtiyar kadın elinde bulunanlarla yemeğini yapacaktır.

Büyük bir heyecanla başlar yemek yapmaya. Fırının-da ekmeklerini bir güzel pişirir. Yanan fırınında sık sık yalnızca kendisi için yaptığı fakir yemeğinden öyle bir pişirecektir ki yiyenlerin tadı damaklarında kalacaktı. Evinde elinde, avucunda ne varsa kullanacaktı. Ancak yemeğe lezzet verecek olan etin az olduğunun fark edilmemesi düşüncesiyle önce toprak küpün en altına az etli kaburgaları yerleştirir. Üzerine bir tas yarma, bir tas da nohut ilave edip su ile doldurur. Tuzunu ekler. Daha sonra bahçedeki ekmek fırınına sürer.

Fırındaki odun ateşinde küpteki yemek pişe dursun bir taraftan, diğer taraftan da gözleri yoldadır. Küp, ateş içinde ısındıkça suyunu kaybeder. Küp içindeki su eksildikçe üzerine su

ilâve eder. Ama bir türlü padişahın askerleri görülmez. Aradan saatler geçer, yolda ne gelen var ne giden. Fırındaki yemekte ısındıkça kaynar, kaynadıkça üzerine su ekler, su eklendikçe yarma ve nohutları iyice erir.

Gece biter, sabaha kadar fırındaki ateşi söndürmez, yemeğini sıcak tutar. Niha-yet sabahın ilk ışıklarında padişahın askerlerinin atlarını terletircesine koşturarak geldiklerini görür. İhtiyar kadın heyecanla yolu keser, **padişahı sorar**, bir kepçe aşından tatmadan, bir tas ayrılanını içirmeden göndermeyeceğini yalvarırcasına söyler. Bu ısrara dayanamayan askerler mola vermek zorunda kalırlar.

"Hele ana çıkar bakalım şu aşımı, bakalım Padi-

*şah efendimize yakışır mı?" derler. Kadın öyle heyecanlıdır ki, fırında bekleyen küpünü çıkarır, askerlerin sofrasına yerleştirir. Askerler yemeği kontrol etmek maksadıyla küpün içine bakarlar. Küp içinde et kokusu var ama sanki et yoktur. Fırında saatlerce kaynayan kaburga etleri lokum gibi erimiştir. Yemeğin görünüşü ilk bakışta memnun etmez askerleri. Askerin biri yaşlı kadına dönerek, "Keşke etli olsaydı." der. Kadın tahta kepçeyi küpün içine daldırır, karıştırır, kaburganın üzerine kalabilen etleri küpün üzerine çıkarır. "Hele şimdi bak oğul." der. Bir kaşık tadarlar. Bir kaşık daha derken aşın lezzetini alan askerler, "Keşke etli olsaydı." dediklerinden utanırlar. Hem de **Yavuz Sultan Selim Han**'ın sof-*

rasına yakışan bir yemek olduğu kanaatine varırlar.

Padişah, bu köylünün sıcağı sofrasına misafir edilir. Köylü kadın askerlerin, "Keşke etli olsaydı." dediği yemeğini ikram eder. Padişah, bu yemeği afiyetle yediği gibi aşçıbaşısına da Amasya'ya ilk gidildiği vakit bu yemekten yapmasını bütün orduya dağıtılması emrini verir.

İşte "Keşke etli olsaydı" denen yemek, padişah sofrasında yer alır ve zamanla "Keşkek" diye ünlenir.

Artık keşkek, Amasyalının baş yemeğidir. Bayram sabahlarının, özel ziyafetlerin, en saygın misafirlerin ikram edilen vazgeçilmez yemeğidir. Ne de olsa padişahın beğendiği ve koskoca ordusuna ikramda bulunduğu çok özel bir yemektir.

Babadağ Keşkeği ve Püf Noktaları

Babadağ keşkeği oldukça ünlüdür ve UNESCO listesine girme başarısını göstermiştir. Denizli'nin Babadağ ilçesinde her yıl geleneksel olarak festival şeklinde **keşkek töreni** yapılmaktadır. Bu gelenek ile amaç insanları kaynaştırarak **örf, adet, gelenek ve göreneklerin** yaşatılmasıdır.

Babadağ keşkeğinin yapımındaki **asıl sır, etin lezzetinde saklıdır**. Yüksek rakımlı kekik otlarının yoğunlukta olduğu **Babadağ yaylalarında, tamamen doğal otlarla beslenerek**, sürü içerisinde seçilen iki yaşına gelen erkek keçi eti kullanılır. Bu ete ayrıca koyun kuyruğu ilave edilir.

15 kg keçi eti parçalara ayrılarak yıkanır. **1,5 kg**

koyunun kuyruğu ile beraber çapı 60 cm, yüksekliği 40 cm olan kalaylanmış **bakır kazanlarda** yaklaşık **120 kg meşe odunlarıyla haşlanmaya başlar.** Haşlama süresi **en az 10 saat** sürer. Bu aşamadaki etin yüzeyine çıkan kefler alınır. Et suyunun berrak olması önemlidir.

Bu haşlama et kemiklerden tamamıyla ayrılıncaya kadar sürer. Kuyruğun sadece yağlı suyu kullanılacağı için kalan kısmı ayrılır. Haşlanan keçi etinin kemikleri, surları ve iliği **tek tek elle ayrılır.** Sadece eti elde edilir. Çapı 66 cm, yüksekliği 24 cm olan leğenlere alınan et, gürgen veya kayın ağacından yontularak yapılan 30 cm yüksekliğindeki **ağaç tokmaklarla hamur haline gelene kadar ezilerek** özleştirilir. Bu aşamada **100 gr karabiber ve 300 gr tuz** ilave edilir.

Keşkeğin diğer önemli malzemesi olan **buğdayın yetiştigi yer önemlidir.** Kırmızı topraklarda yetişen buğday daha kızıl renkli ve pişmesi zor olduğu için beyaz toprakta yetişen **beyaz buğday** tercih edilir. Buğday avuçlarımızın arasında suyu iyice berraklaşmaya kadar en az on defa suyu değiştirilerek yıkanır. Yıkanan 10 kg buğday çapı 6 cm, yüksekliği 40 cm olan **bakır kazanlarda** ortalama **60 kg soğuk su** ilave edilerek, toplam **80 kg meşe odunlarının korlu ateşinde** haşlanmaya başlar. Suyu kalmadıkça yine bu miktar kadar soğuk su ilave edilir. Bu işlem en az 8-9 saat sürer. Buğdayın un kokusu geçip kendine has kokusu gelene kadar yavaş yavaş haşlanan **20 kg etin suyu**

Özel gün ve törenlerle simgeleşen keşkeğin yapım ve tüketim süreci ortaklaşa bir nitelik taşımaktadır.

ilave edilir. Buğday hamur kıvamına gelene kadar haşlanır.

Bakır leğenlerde et ve buğdayın bir kısmı buluşturulur. İki beraber tahta tokmaklarla dövülerek birleştirilir. Bu işlem kazandaki buğdayın yarısı bitene kadar devam eder. **Tamamıyla etle iç içe gelen buğday bakır kazanda** kalan buğdayla buluşturulur.

Özel sert ağaç olan meşeden yapılmış, 125 santimetrelik **uzun saplı, tahta kürekle** erkekler tarafından büyük bir emek ve güçle imece usulü bulanır. Bu esnada **1 kg**

tereyağı, 23 cm çapında, 13 cm yüksekliğindeki **tavada** yaklaşık 20 dakika **köz ateşinde eritilerek** bulama sırasında yavaş yavaş kazana ilave edilir. Tuz ve karabiber tatları kontrol edilerek gerekirse ilave edilir. **Keşkek ne kadar çok bulanırsa o kadar özlü ve lezzetli olur.** Halk arasında **sakız** gibi ibaresini alır. **10 kilogramlık buğdaydan 150 kişilik keşkek elde edilir.**

Servis aşamasında eritilen **500 gr tereyağı** içerisine **100 gr kırmızı biberden evde yapılmış aşrenği** ilave edilerek oluşturulan sos keşkeğin üzerine dökülür.

Büyük emek ve sabırla elde edilen **Babadağ keşkeğinin özelliği** kıvamının çatalla yenilecek durumda olmasıdır.

Özel gün ve törenlerle simgeleşen keşkeğin yapım ve tüketim süreci ortaklaşa bir nitelik taşımaktadır.

Hoş sohbetlerin olduğu, toplumsal ilişkilerin geliştirilmesine olanak tanıyan ve kaynaşmayı sağlayan keşkek törenine davetli ya da davetsiz her yaştan, cinsiyetten, etnik gruptan ve kültürden kişiler ayırt edilmeksizin katılabilirler.

Tören keşkeğine dahil olan her birey, aynı zamanda bu kültürel ortamın bir parçasıdır. **Bu kültürel ortamın bir parçası olmanız temennisi ile** bir başka geleceğimizde buluşmak üzere iyi günler diliyorum.

Karadenizin Sesi

Kemençe

Arapların 'rebap'ı, Yunanlıların 'liras'ı, Bulgarların 'gadulga'sıdır. Güçlü ses ve tınıya sahip enerjik enstrümandır. Coşkunun, neşenin, horonun ve bir o kadar da hüznün ve ağıtların çalgısıdır. Türkiye'de özellikle Karadeniz Bölgesi'nde çokça yaygın olmaktadır. Evet, **kemençeden** bahsediyoruz.

Kelime kökeni Farsça olan kemençe; kemana benzeyen, **üç telli** olan ve yayla çalınan küçük sazdır. Genel olarak **diz üzerinde** çalınır. Bir buçuk oktava yakın ses aralığına sahip olan kemençenin boyu yaklaşık **50-60 cm**'dir. Kemençe yapımında kullanılan ağaç cinsi de çok önemli olup, genel olarak **erik ağacından** yapılanı makbuldür.

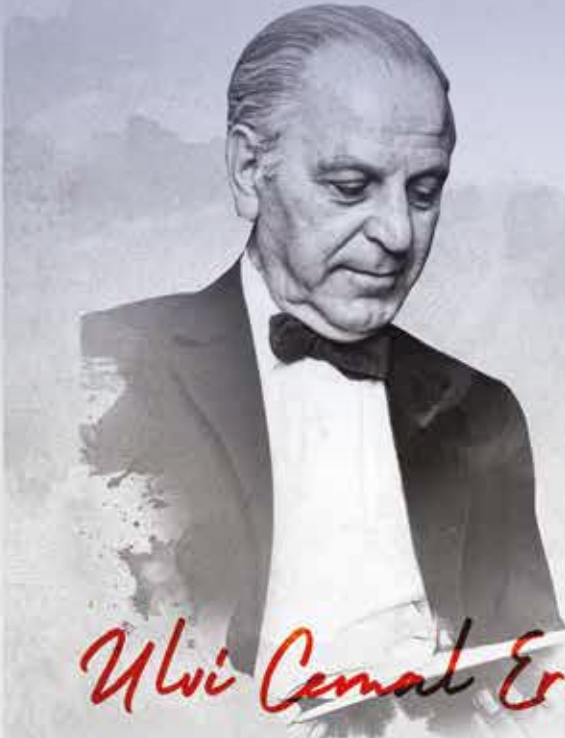
Kemençenin **perdesiz** bir çalgı aleti olması, notaların yerlerinin kavranmasını zorlaştırmakta ancak bu onun çalınmasının öğrenilmesine engel değildir. Uzmanlar, kararlı bir odaklanmayla kısa sürede bazı parçaların çalınabileceğini belirtiyor.

Kemençe özellikle **hafifliği**, ayakta ve yürürken de çalınmaya uygun olması bakımından Karadeniz insanının el ele, kol kola şahlanışında ve yürek atışında **horona en uygun** çalgı türüdür. Kemençeci ise çoğunlukla halka içinde kalarak bir uçtan bir uca, müthiş bir coşkuyla ayaklarını yere vura vura, gerek vücut hareketleriyle gerekse mimikleriyle horondakileri coşturandır. Türkü de söyler kemençeci kemençesi eşliğinde, Karadeniz insanının hem eğlencesinde hem şenliğinde...

Kemençenin kıvrak ve canlı ritminde kıpır kıpır oynanan, kardeşlik ve beraberliğin sembolü horonlarda bir araya gelmek dileğiyle...

Çayelinden öteye
gidelum yali yali
Gidelum yali yali
Sirtindeki sepetun ben
olayım hamali
Ben olayım hamali

Ulvi Cemal Erkin

"ÇAĞDAS TÜRK MÜZİĞİ"NE
YÖN VEREN BESTECİ

BAZI ESERLERİ

"İki Dans" (1930), "Ninni, Emprovizasyon ve Zeybek Türküsü" (1929-1932), "Beş Damla" (1931), "Bülbül ve Ayın On Dördü" (1932), "Konçertino" (1932), "Bayram" (1934), "Yaylı Çalgılar Dörtlüsü" (1936), "Yedi Halk Türküsü" (1936), "İki Sesli Türküler" (1936), "Çocuklar İçin Yedi Kolay Parça" (1937), "Duyuşlar" (1937), "Karagöz" (1940), "Piyano Konçertosu" (1942), "Köçekçe" (1943), "Piyano Beşli" (1943), "Yedi Türkü" (1945), "Senfoni No:1" (1944-1946), "Piyano Sonatı" (1946), "Keman Konçertosu" (1947), "Senfoni No:2" (1948-1958), "Keloğlan" (1950), "Sinfonietta" (1951-1959), "On Türkü" (1963), "Altı Prelüd" (1967), "Konçertant Senfoni" (1966), "Senfonik Bölüm" (1968-1969)

1906

14 Mart'ta İstanbul'da dünyaya geldi

Piyano çalan annesi ve kendisinden büyük erkek kardeşinin keman dersleri alması dolayısıyla henüz çocukken müziğe ilgi duymaya başladı

7 yaşındayken İtalyan müzik öğretmeni Adinolfi'den, 8 yaşına geldiğinde ise Fransız öğretmen Mercenier'den piyano dersleri aldı

1925

Galatasaray Lisesinden mezun oldu

Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) yurt dışı eğitimi için açtığı sınavı kazanarak Paris'e gitti

1930

Türkiye'ye döndü ve Ankara Musiki Muallim Mektebi'ne armoni ve piyano öğretmeni olarak atandı

Çağdaş Türk müziğine yön veren en önemli bestecilerden biri olan sanatçı, Ahmet Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar ve Necil Kazım Akses ile "Türk Beşleri" arasında yer aldı

1946

Kendi bestelerinden oluşan ilk konserini verdi

1949-1951

Devlet Konservatuvarında müdür olarak görev yaptı. Hayatını kaybedene kadar da piyano bölümü sefi ve piyano öğretmeni olarak çalışmayı sürdürdü

1971

"Devlet sanatçısı" unvanı aldı

Sanat yaşamındaki başarıları nedeniyle Fransız ve İtalyan devletlerinin onur ve İlyakat nişanları ile ödüllendirildi

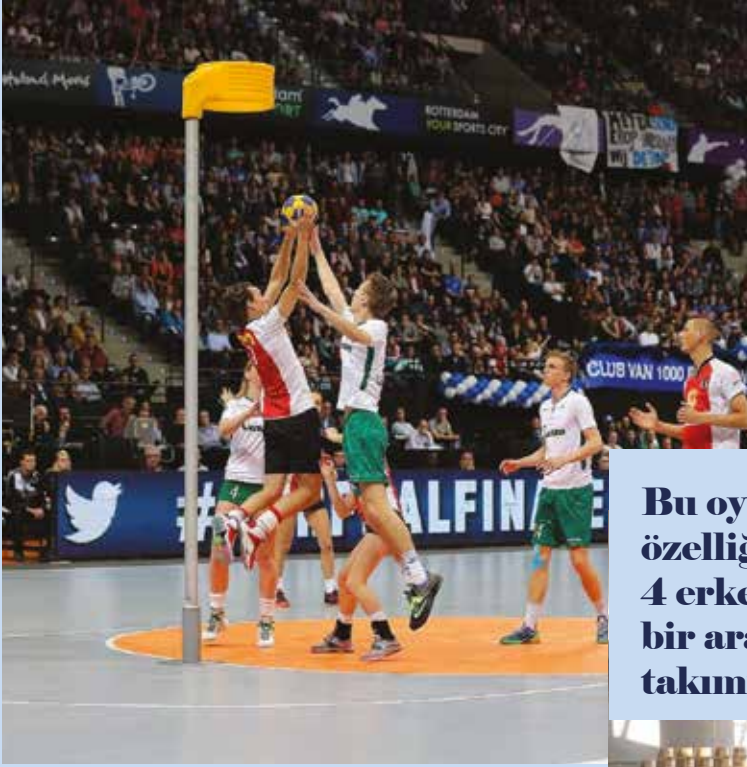
Eserleri Türkiye dışında da sık sık yorumlanan Ulvi Cemal Erkin, yapıtlarını seslendiren Çek Filarmoni Orkestrası, Colonne Orkestrası ve Paris Radyo Senfoni Orkestrasını konserlerinde bizzat yönetti

1972

Ulvi Cemal Erkin, 15 Eylül'de Ankara'da 66 yaşındayken hayatını kaybetti

GELİŞEN SPOR BRANŞLARI

Sokağa çıkıp Türkiye'de en çok yapılan spor dalları konusunda bir anket yapsak ilk sıralarda; futbol, voleybol, basketbol ve atletizm sporları en popüler cevaplar içinde yer alır. Bu sıralama aslında dünya üzerinde en çok yapılan, sevilen spor dallarıdır. Ülkemizde yapılan fakat daha popüler olmayan uluslararası müsabakalarda boy gösteren fakat fazla tanınmayan spor branşları da vardır. **Korfbal, kriket, squash, dalga sörfü, pointball ve kuraş** spor dallarının ne olduğu konusunda bazılarımızın az da olsa bir bilgisi vardır. Bu spor branşları yurt içi ve yurt dışında yapılan spor organizasyonlarında yerlerini almakta ve ülkemizi uluslararası platformlarda temsil etmektedir. Bu spor branşlarına bakacak olursak, ülkemizde hobi ve eğlence amaçlı iken kurumsallaşarak-federasyonlaşarak profesyonel yapılan spor dallarına döndüğünü söyleyebiliriz. **Korfbal, kriket, squash, dalga sörfü, pointball ve kuraş spor dalları ülkemizde Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu** çatısı altında birleşerek faaliyet göstermektedir.

Bu oyunun en önemli özelliği takımların 4 erkek 4 kadın sporcunun bir araya gelmesiyle bir takımın oluşmasıdır.

KORFBOL

Bu spor branşını **hentbol** ve **basketbolun** spor branşlarının karışımı bir oyun olarak nitelendirebiliriz. Hentboldaki kalelerin yerini basketbolda olduğu gibi *korf* adı verilen sepetler alır, amaç topu şutlarla bu 3,5 metre yükseklikteki korflara atmaktır. Oyunun oynandığı **top** ne hentbol topu kadar küçük ne de basket topu kadar büyük ve ağırdır. Oyun 40x20 metrelik bir alanda oynanır. Dikdörtgen şeklin iki eşit parçaya çizgiyle ayrılmasıyla saha alanları oluşturulur. Bu oyunun en önemli özelliği takımların 4 erkek 4 kadın sporcunun bir araya gelmesiyle

bir takımın oluşmasıdır. Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu, "Bu oyunun ana karakteristik özellikleri; bütün sahada kullanılan çok yönlü beceriler, işbirliğine dayalı oyun, kontrollü fiziksel temas ve cinsiyet eşitliğidir." şeklinde özetlemektedir. **Fiziksel temasa izin verilmez. Rakip oyuncuyu tutmaya, itmeye veya çekmeye izin verilmez.** Arkadaşlık ve yardımlaşma ön plandadır.

Korfbolun mucidi Hollandalı öğretmen **Nico Broekhuysen**'dir. Oynadığı bir oyunun etkisiyle 1903 yılında Hollanda da bu oyunu icat etmiştir. Korfbal, Türkiye'de 1995 yılından beri oynanmaktadır.

KRİKET

Bu spor 11'er kişilik 2 takımdan oluşur. Ancak futbol, voleybol gibi karşılıklı iki takımında tüm sporcuları aslında sahada değildir. İlk önce yazı tura ile kimin atıcı takım, kimin vurucu takım olacağı belirlenir.

Kriket 155x135 metre oval bir alanın tam ortasında bulunan, 20 metre boyunda ve 3 metre 66 cm eninde bir sahada oynanır. Sahanın karşılıklı uçlarında 75 cm yükseklikte kale görevi yapan 3 çubuk vardır. Bunlara 'Vicket' adı verilir. Oyunda asıl amaç bu vicketleri devirmektir. Kriket topunun çapı 22 cm, ağırlığı 155 gramdır. Topa vurmak için kullanılan

sopanın boyuysa 96 santimetredir. Bu spor iki devreden oluşur. Birinci devre atıcı olan takım, ikinci devre vurucu olur. İlk devre atıcı olan takım ikinci devre ise vurucu olur. Atıcı olan takım aslında savunma yapan takımdır ve 11 oyuncusu da sahadadır. Vurucu olan takım ise hücum takımındır ve oyuncularından sadece 2 kişi sahadadır. Atıcı olan takımın amacı bu iki vurucuyu oyundan çıkartıp oyuncusunu eksiltmektir. Onların sayı almasını veya en az sayı almasını sağlamaktır.

Türkiye'de kriket tarihi çok yenidir. **Türkiye Milli Kriket Takımı** 2000'li yılların başında kurulmuş olup, ilk defa 2008 yılında Yunanistan'da gerçekleşen Avrupa Kriket Şampiyonası'na katılmıştır.

DALGA SÖRFÜ

Dalgaların üzerinde sörf tahtası ile kayarak yapılan spordur. Dalgaların enerjisi sörf tahtasını hareket ettirir ve sörfçü sörf tahtasını dalga üzerinde kontrol ederek sörf tahtasını kaydırır. Dalga sörfü; **kısa tahta, uzun tahta, kürekli sörf ve vücut tahtası** olmak üzere dört farklı kategoride yapılmaktadır. Dalga sörfü genellikle yüz ölçüm olarak geniş sular ve uzun sahillerde daha eğlencelidir. Bu açıdan **Karadeniz ve Akdeniz sahilleri dalga sörfü için Türkiye'de uygun olan yerlerdir**. Son zamanlarda teknolojinin yardımıyla sörf büyük havuzlarda da yapılabilmektedir.

KURAŞ

Tarihi 3500 yıl öncesine dayanan fakat uluslararası arenada en genç spor dalıdır. 1998 yılında ilk olarak uluslararası spor müsabakalarında yerini almıştır. Kuraş isim olarak kulağımıza tanıdık gelebilir çünkü bu spor dalı Özbek halkının geleneksel güreş sporudur. Kuraş sporu Özbekistan toplumunda sevilerek yapılan bir spor dalıdır ve birçok edebi metinlerde de kuraş sporuna rastlanmaktadır.

İbn-i Sina kitaplarında vücudu ve ruhu desteklemenin yöntemlerinden bahsederken kuraş sporunun bu konuda çok destekleyici olduğundan bahsetmiştir. Kuraş sporunun, askerleri fiziksel olarak hazırlama yöntemlerinden biri

olduğu şölenler, eğlencelerde bu spordan bahsedilmektedir. Kuraş sporunda sporcular Japon Sumo güreşçilerinin giydiği kimono benzeri elbiseden giyerler ve rakiplerini tutmak için havlu kullanırlar. Yerde güreşmenin yasak olması kuraş sporunun dinamik, hızlı ve ilginç bir spor olmasını sağlamaktadır.

Korfball, Kriket, Squash, Dalga Sörfü, Pointball ve Kuraş spor dalları ülkemiz için yeni yeni gelişen spor dalları içinde fakat uluslararası organizasyonlarda yer alan ve sevilen spor branşlarıdır.

Basit Çıkarıcılık ve Farklı İnsan Modeli

Menfaatçilik veya çıkarıcılığın genel geçer bir tanımı var mıdır bilmiyorum ama ilk akla gelen direk **kendini düşünen hareket eden insan** tipi olabiliyor. Tabii refleks olarak herkes kendini elbet düşünür, tam böyle değil demek ki. Bu küçük insan modeli için **'salt kendi çıkarı için davranan'** akla geliyor. Yani normal bir insan elbet kendini düşünerek hareket eder ama aynı zamanda o olayla direkt veya dolaylı ilgili kişilerin durumunu da göz önüne getirir ve **vicdan, adalet gibi ahlaki değerleri** gözeterek hareket eder. Ama gel gör ki çıkarıcı kişilikler **bir yaşam döngüsü** kurar ve önce kendileri ikna olur, sonra menfaat elde edebileceği durumların ve kişilerin bir anda etrafında oluverirler ve çoğunlukla etrafına toplanılan kişilerin bunları fark etmesi zaman aldığından hedeflerine ulaşmış olurlar. Çünkü **çok ustaca yalan konuşmayı** becerirler, insanın yanlına doğru diyerek ve dedirterek egosuna sahtece yürürler. Çok kolay **yanlışı savunup**, usta manevralarla akıl oyunlarına getirirler. Azıcık kendilerine dokunulduğunda bir sürü psikolojik oyunla insanı adeta afra tavra delisi ederler.

Bütün yönleriyle yüklü oldukları en ağır donanımları bile **vasatın altı olan bu insanlar**, kendilerini öyle üst perdeden pazarlamaya çalışırlar ki en usta cambazlar kanar bunların bu oyunlarına.

Çok değişik **hasletleri** vardır. Mesela; yaşam felsefesi bakımından inançlı bir anda inançsız, dindar olmayan dindar olup, riyanın zirvesini yaşar ve yaşatırlar. Başkaları tarafından hakkın, hukukun çiğnendiğini veya bazılarının hakkı olmadığı halde bazı şeyleri elde ettiğini gördüklerinde bu durumu hunharca eleştirebilirlerken, ne zaman ki aynı konuda kendilerine bir avantaj sağladıklarında bırakın eleştirmeyi karşı tarafa geçerler aniden.

Ah Menfaat Dünyası Nasıl Bir Şeydir?

Hak, hukuk kendimize ulaşana kadar mı bir değer meselesidir? Üstelik bu tarz menfaatçilik, en küçük toplumsal ilişkilerden en büyüğüne her boyutta kendini göstermektedir. Dolayısıyla bir işi, bir görevi hak eden erbap kişiler, bunların oyunlarının gölgesinde yok olup gidebiliyorlar. Çünkü doğası gereği **birinin**

haksız çıkarı, diğerinin haksızlığa uğraması anlamına geliyor. Fark edilemeyen iyilerde ta ki bir mucizeyle kendilerini gösterebilecekleri bir kişi ya da olay olacak da...

Oysa diğer cenah hak etmedikleri halde bu ağın içerisinde daha fazla **haksız kazanım** elde edip arkasına, sağına, soluna bakmadan hep bana **hep bana olsun hırsı** ile yollarına devam etmektedirler. **Peki, tabiatı bu olmayan, iyi ahlaklı insanlar ne olacak?** Keşfedilmeyi bekleyip, ülkesine, milletine gerçekten bir şeyler yapmak için helak olan bu insanları, bu dünyanın kaçırmamasına o farklı karakterlilerin yok etmesine seyirci mi kalınacak?

İşte bu durumların ne içinde ne de dışında olmayıp, olan biteni gözlemleyen vicdanlılar için bu kahredici bir durumken, çıkarıcılık aciziyeti bakımından potansiyeli olanlar içinse adeta ilham kaynağı oluvermektedir.

En hızlısından ne yapılır, elden ne gelir bilemem ama buna dur diyecek koca yürekli insanların çoğalması lazım. Çünkü **bu durumu çözecek engelleyecek olan yine insanlardır**. Durumlar böyleyken unutmaya prensibi bakımından mıdır yoksa gerçekte mi öyle, hep eski-

den bahsederiz ya insanların eskiden daha samimi, içten olduğu, son zaman insanların korkutucu bir **çıkarıcılık** güttüklerini. Eğer bu eskiye özlemden kaynaklı istemsiz iyi gösterme eğilimi değilse o zaman vahim bir durum var.

İnsanlık Nereye Gidiyor O Zaman?

Kurulan bütün ilişkiler bir menfaat üzerineyse analogik bakışla bu tarz ilişkilerin daha da artacağı söylenebilir. Şimdilik toplumsal ve bireysel ilişkilerin görece azına hâkim olan çıkarıcılık, bu saydığımız olguların çoğuna egemen olduğunda vay dünyanın haline. Esasında azı çoğu pek bilinmese de insan var olduğundan beri kirli çıkarıcılık ve mefaatecilik hep olagelmıştır.

Bakınız **Mehmet Akif Ersoy** ne de güzel özetlemiş;

"Aldanma insanların samimiyetine, menfaatleri gelir her şeyden önce. Vaad etmeseydi Allah cenneti, Ona bile etmezlerdi secde!"

Yani her ne zamana ait olursa olsun bu insanları iyi insanların eritmesi, yenmesi lazım. Sadece madde ve kazanım üzerine kafası çalışan bu insanların, insanlık adına çökertilmesi gerekir. Hiçbir şey yapamıyorsak karşılığında çıkıp **'ölüm var ölüm'** demek gerekir belki de. Yoksa insanların birbirini sadece çıkar kapısı olarak gördüğü, en ufak muhakemelerin çıkarıcı perspektifle yapıldığı dünya gerçekte dayanılmaz olacaktır. Selam ile...

Seçilmiş Olanlar

Dünyayı bir kez kurtardılar. Peki ya sonra?

Yıllar önce, görünürde hiçbir sıra dışı özellikleri olmayan beş genç –*Sloane, Matt, Ines, Albie ve Esther*– için hükümet özel bir plan yapmıştı. Büyünün kapıları açıldığında, karanlık denen düşman saçtığı dehşetle büyük bir yıkıma ve pek çok kişinin ölümüne neden olmuştu. **Kehanete göre ise insanlığın tek ümidi seçilmiş olanlardı.** Büyük bedeller ödemiş olsalar da zafer tabii ki onların olmuştu.

Karanlık yenildikten on yıl sonra hâlâ yeryüzündeki en ünlü insanlar olsalar da yeni nesil, o korku dolu günleri hiç hatırlamıyor gibiydi. Fakat *Sloane* hatırlıyordu. Attığı her adım takip edilir ve geceleri kâbuslarla doluyken unutmalarının imkânı yoktu.

Onuncu Yıl Barış Kutlamaları onlara yeni ve çok kötü bir sürpriz hazırlıyordu. İçlerinden birinin ani ölümü. Zaferleri anısına dikilen anıtın önünde cenaze için toplandıklarında, korktukları başlarına gelecek ve her şeyin daha yeni başladığını, **karanlığın asıl hedefinin** bildikleri dünyanın çok ötesinde olduğunu keşfedeceklerdi.

Yabancı Yayınları, 2020

Veronica Roht

Kâğıttan Son Turna Kuşu

Günümüz Japonya'sından, nükleer bombanın Hiroşima'ya mahvettiği güne uzanan, kalplerdeki umudu yeşertecek unutulmaz bir roman...

Mizuki'nin büyükbabası **Ichiro'nun kişiliği** karısının vefatından sonra değişmiştir. O neşeli ve mutlu kişi gitmiş; yerine yıllardır biriken pişmanlıkların ezdiği, hayatla bağlarını koparmış **Ichiro** gelmiştir. Bu değişimin sebebi, Ichiro'nun ergenlik çağında yaşadığı Hiroşima'ya nükleer bombanın atıldığı günde gizlidir. Mizuki büyükbabasını yıllarca herkesten sakladığını anlatması için cesaretlendirir.

Ergenlik çağındaki Ichiro, evinde arkadaşı Hiro'yla beraber vakit geçirirken dehşet verici nükleer bombanın atılmasıyla kör edici bir parlamaya şahit olur. İki arkadaş, çok ağır hasar almış bu şehirde büyük cesaret sergileyerek Hiro'nun beş yaşındaki kız kardeşi Keiko'yu bulmaya çalışırlar. *Ichiro ve Hiro Keiko'yu kurtarabilecek midir? Peki ya Ichiro babasına ve Hiro'ya verdiği sözleri tutabilecek midir?* Bir Japon efsanesine göre kâğıttan bin tane turna kuşu katlama sabrını gösterenlerin dilekleri gerçek olurmuş. *Ichiro, yapması gereken son turna kuşunu tamamladığında her şey yoluna girecek mi? Üzerinden bunca yıl geçmiş bir söz için Mizuki büyükbabasına yardım edebilecek mi?*

Genç Timaş Yayınları, 2020

Kerry Drewery

AYNALI TÜFEK

Necmi Bey anlatmaya başladı: "Sekiz sene Osmanlı'ya askerlik yaptım. Çanakkale Harbi'nde yaralandım. Çok süngü hücumları oldu. Hatta bir keresinde öyle bir şey gördüm ki, hala unutamıyorum. Bir İngiliz askeriyile bizim askerlerden biri, süngülerini birbirlerine saplamışlar, yan yana yere düşmüşler. Yerde öylece can vermiş, yatıyorlardı.

Mustafa Kemal Paşa bizim 9. fırkaya geldi. Fırkanın kumandanı Alaman Sabri Bey, Alay kumandanı Kadri Bey, Başkâtibimiz Kaymakam Galip Bey, Yüzbaşımız Halil Efendi'yd. Mustafa Kemal Paşa o gün 12'şerden 24 topa, iki bataryaya kumandanlık yaptı. Düşman o sıralarda deniz kenarında idi. Mustafa Kemal Paşa'yı cephede de çok gördüm. Çadırı bizim sargı mahalline yakındı. Bir gün bizim fırka kumandanı Sabri Bey'le konuşmalarına şahit oldum.

Mustafa Kemal Paşa:

"Biz mi onlardan toprak istiyoruz, yoksa onlar mı bizden?" diye sordu.

Fırka kumandanı Sabri Bey: "Onlar bizden toprak istiyorlar." diye cevap verdi.

Mustafa Kemal Paşa bir süre sustu: "Öyleyse neden biz hücum edip de kırdırıyoruz askerlerimizi? Bırakalım onlar bize hücum etsinler. Biz kırılmayalım, onlar kırılınsınlar!" dedi. Fırka kumandanı Sabri Bey, ne cevap vereceğini bilemedi:

"Enver Paşa gelecek, ona söyleyelim." dedi. Kısa bir süre sonra Enver paşa geldiğinde Mustafa Kemal Paşa bu hususu söyledi. İleri hücum kesildi. Bir daha da Enver Paşa cepheye gelmedi. Mustafa Kemal Paşa İngiliz topları ateşi kesmeden bizim toplara ateşi kestirmezdi. Üç ay topların başındaydım. Üç ay ateş ettik düşmana, ne boğazdan geçebildi ne karadan. Düşmanın iki zırhlısı batınca boğazdan geri çekildiler. Önlerini göremeden geri gittiler."

Sezai Bey konuya girdi:

"Öncelikle aramıza hoş geldiniz. Askeri okuldan mezun olunca beni Sarıcaeli köyünün yanındaki tepenin üzerindeki Çanakkale Müstahkem Muharebe Okuluna teğmen olarak gönderdiler. Okulda iki bölük vardı. Ben ikinci bölükle birlikte Kilitbahir'e gittim. Kilitbahir'deki askeri telgrafhanede 15-16 ay kadar bulundum. Seferberlik yeni açıldığında Mecidiye

Kalesi'nde talim terbiye görmüştüm. Sabah kaleye gider, akşama kadar talim yapar, sonra köye geri dönerdik.

Kilitbahir'deki askeri telgrafhane limanda denizin kenarındaydı. Arıburnu'nda harp yeni bitmişti fakat denizde düşman gemileri hala duruyordu. Bir akşam ben telgrafhanedeyken birden boğazda Yavuz'la Midilli gemileri görüldü. Geçiş müsaadesi ile ilgili şifreyi ben aldım. Geçişle ilgili şifreyi Miralay Talat Bey'e götürdüğümde gözlerinden yaşlar akmaya başladı.

Emir verdi:"Bu gece gemiler dış denize çıkacaklar, bu sebeple Lapseki'den Kumkale'ye, Gelibolu'dan Seddülbahir'e kadar her taraf karanlık kalacak. Hiçbir ışık yanmayacak!" dedi ve ekledi:

"Bu emri iki tarafa da telgrafla yaz!" Seddülbahir'de Yüzbaşı Kadir Bey vardı, iyi konuşurduk. Ona dedim ki:

"Gemiler geçerken ben sana bildiririm, sen de dönerlerken bildirirsin."

O gecenin karanlığından bir saat sonra gemiler boğazdan dışarıya çıktılar. Üzerlerinde hiçbir ışık yoktu. Öylece sessiz ve karanlıkta boğazdan nazlı bir gelin gibi süzülüp gittiler. Gemilerin çıktığını Kadir Bey'e bildirdim. O gece sabaha karşı iki gemimiz Yavuz ve Midilli, İmroz adasındaki İngiliz karargâhını bombalamışlar. Midilli gemisi bir torpille çarpıp, batmaya başlamış, Yavuz da geri dönerken bir serseri torpille çarpıp yaralanmıştı. Yavuz gemisi Seddülbahir'den dönerken, Kadir bey telefonda hem ağlıyor hem konuşuyordu:

"Gemide bir hal var, sallanarak geliyor..." Yavuz'un birkaç bölmesi su almıştı. Gelirken hepimiz sahile çıktık, yaralı geminin aheste gelişini takip ediyoruz. Soğandere'nin önlerinde bir düşman tayyaresi Yavuz'a ateş etti. Yavuz'da bulunan askerlerimiz de uçaksavar toplarıyla tayyareye ateş açtılar. Bu arada Kilitbahir'in üzerindeki toplar da ateş etti. İngiliz tayyareleri dağıldılar. Yavuz sol tarafından yaralıydı, ağır ağır geldi, Kilitbahir'in önünden Nara Burnuna yöneldi, gitti kıyıya oturdu.

Birkaç gün orada kaldı Yavuz. Düşman tayyareleri gelip Yavuz'a ateş ederlerdi. Düşmanın yirmi kadar ateş eden tayyaresini gördüm. Sonra Yavuz gemisi İstanbul'a gitti. Kilitbahir'den İstanbul Pendik'teki harp okuluna gönderdiler. Karargâhta yedi ay kaldım. O sırada Arabistan'da ordularımız bozulmuş. Mondros Mütarekesi yapıldı, ben hava değişimine memleke-

time, Isparta'ya gittim. Hava değişimin ardından Pendik'te de teğmen olarak talim terbiye gördüm. Kendim de ders verdim. Din hocaları gelmişti talim yerine, ben onlara öğretmen olarak ders verirdim.

Bir sene sonra Çanakkale müstahkem mevki jandarma kumandanlığında tekrar göreve başladım. Bir tabur jandarma vardı. Kumandan olarak başımızda Tabur Kumandanı Binbaşı Ali Rıza Bey vardı. Akköy, Bezirganlar, Kumarlar gibi karakollarda çete takibine çıkan kuvvetlerin başında da bulundum. Sağ kolumdan yaralanıp elim silah tutamaz olunca askerlik görevim son buldu. "Şimdi burada yeni bir örgütle, yeni bir oluşumun içindeyiz." diye kendinden biraz bahsetti Sezai Bey, sonra konuşmasına devam etti:

"Şimdi size yeni kuracağımız örgütten biraz bahsetmek istiyorum. Mondros sonrası İstanbul'da İttihatçı ve Teşkilat-ı Mahsusacı avı başlatıldı. Türk kurum, kuruluşları işletilemez hale getirildi. İtilaf devletleri ülkenin hemen her yerini işgal ettiler. Türk ordusunun kuruluş kadroları dahi küçültüldü. Mütareke ile ordunun elinden silahlar alındı. Düşmanlardan ülkemizi korumamız gerekliydi ve İttihatçılar ile Teşkilat-ı Mahsusacılar birlikte çalışma kararı aldılar. Ortak düşmana karşı ortak mücadele verecekler. Teşkilat-ı Mahsusa'nın son başkanı Hüsamettin (Ertürk) Bey de bu yeni kurulacak örgüt çalışmaları içinde yer alıyor. Bu örgütün kuruluş aşamasında ülkeden kaçan Enver, Cemal ve Talat Paşaların da haberi vardı. Talat Paşa'nın oluruyla İttihatçıların ünlü İaşe Nazırı Kara Kemal ile Kurmay Albay Kara Vasıf Bey ilk görüşmeleri yaptılar. Daha sonra yeni örgütün kurulması için yapılan çalışmalarda bir öncü daha belirlendi. Bu kişi Karadeniz Boğaz Kumandanı Galatalı Şevket Bey'dir. Örgütümüzün ilk toplantısını 5 Şubat tarihinde Avukat Refik İsmail Bey'in Sultanhamam'daki yazıhanesinde yapmaya karar verdik. Teşkilat-ı Mahsusa üyesi olarak sizi de yeni oluşumda aramızda görmekten mutluluk duyarız." Abdullah alaycı bir ses tonuyla:

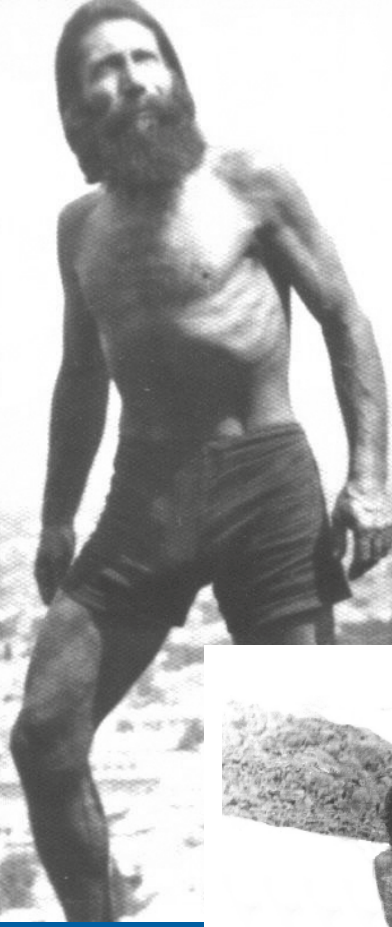
"Evet, bir İngiliz subayı olarak aranızda bulunmaktan ben de mutluluk duyarım." dedi.

Sezai Bey kaşlarını çattı:

"Şakanın sırası değil. Bu gizli görevde sizin de bulunmanız, devletimizin hayrınadır. Sizin gizli İngiliz İstihbaratı Mİ6'da çalışığınızı öğrendik. Buraya girmek oldukça zordur. İngiltere gizli servisine neden, niçin sizi seçtiler?"

Manisa'nın Tarzanı

Bereketli topraklarının bedelini çok ödedi Manisa. Kurtuluş Savaşı öncesi üç yıl boyunca işgalcilerin ellerinde kaç kere yandı, yandı da kül oldu bilinmez. Şehir ateşler içinde yanarken kor olmuş kederleri gönüllerine düşen Manisalılar, mitolojide Tanrıların Dağı olarak kabul edilen Spil'in bağrına sığınarak ocaklarının küller içinde kayboluşunu izlediler.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Manisa'ya ikinci gelişinde yaptığı konuşmasında söylediği: “Ben Manisa'yı yangınlar içinde yıkılmış, yerle bir olmuş durumda görmüştüm. Sayın Manisalılar; sizi karanlıktan, ateşten, kölelikten yeni kurtulduğunuz bir zamanda görmüştüm.” sözlerinden bugünün yeşil Manisa'sına uzanan yolda ilk adımları atan Manisa'nın Tarzanı Ahmet Bedevi'ye ikinci baharında memleket olan Manisa'ya...

Dimdik duruşunun sırrı kalbinin üzerinde, göğsünde taşıdığı İstiklal Madalyasında mıdır? Ahalinin yarım saatte çıkabilirdiği Spil'in eteklerindeki kulübesine, 5 dakikada çıkabilmesinin arkasında mıdır? Yoksa giydirmek için soyunuyorum dediği Manisa'nın onu bağrına basan halkında mıdır? bilinmez ama bugün Manisa yeşil ise talihli Manisa Tarzanı'dır.

Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim şehir Manisa ile İstiklal Madalyalı Gazi ünvanlı Manisa Tarzanı Ahmet Bedevi'nin yolları Türk ordusu ile birlikte şehrin düşman işgalinden kurtarıldığı yıllarda kesişmişti. Görüp, sevdiği şehre 1923 yılında tekrar gelerek bu defa kesin olarak yerleşti. 1899 yılında Dicle ile Fırat'ın kesiştiği yerde, Kerkük'te doğmuş bir Kerkük Türkü'dür Ahmet Bedevi. Kendi yaşamı

hakkında pek konuşmasa da bir İran gazetesinde, Mustafa Kemal Paşa adında bir milli kahramanın mücadeleye giriştiğini duyunca sevdiği kız Meral'i de yanına alarak yola çıktığı, yolculukta Meral'in ayağının kayıp uçuruma düşmesiyle son nefesini kollarında verdiği, bu acıyla cepheden cepheye koşarak savaştığı ve “İstiklal Madalyası” ile ödüllendirildiği rivayet edilir.

Yaz kış üzerinden çıkarmadığı siyah şortu, yarı çıplak yalın ayak hali ile daldan dala konmasa da, Spil'in her adımına bir fidan kondurduğundan dönemin efsane sinema karakteri “Tarzan” ile benzetilmiş ve “Manisa Tarzanı” olarak efsaneleşmiştir.

Tarzan Yeşile Aşıktı

Toprağa aracısız basmayı, yağmurla yıkanmayı, börtü böcek ile konuşmayı severdi. Sporcuymu aynı zamanda. Ağrı'dan Antalya'ya, Marmaris'ten Fethiye'ye, Orta Anadolu'ya pek çok dağı dolaşmış, bilinen ilk **doğasever** sıfatını fazlasıyla hak etmiştir.

Manisa Tarzanı büyük işler yapmak için büyük mevkilere ve büyük imkanlara sahip olmanın gerekmediğinin canlı kanıtıdır. Başarısı, davasındaki haklılığı, içindeki derin heves, kıvrak zekası ve kararlılığı neticesinde hasıl olmuştur. Zamanımızın iletişim kanallarından hemen hemen hiçbiri daha yokken ünü Anadolu şehri Manisa'dan tüm yurda yayılmıştır. **Umudunu hep taze tutmuştur.** Sol yanı **Meral'**inden ölüm ayırdığında da, işgal ateşinin yaktığı Manisa'yı ilk gördüğünde de onu ayakta tutan umudu olmuştur. **Manisa'nın eski belediye başkanlarından Ertuğrul Dayıoğlu** Tarzan'ın yapıcı karakteri ve olumlu bakış açısını özetleyen şöyle bir hikaye anlatır:

Bir gün Tarzan'ı üzgün gördüm. Sordum:

“Dayı dün geceki fırtınada 80 delikanlı evladım gitmiş. Belediye bahçıvanı fidanların dibine taflan dikmek için hendek kazdırmış, açık bırakmış, fırtına ağaçları devirmiş.” diye ağlamaklı sesle cevap verdi: *“Üzülme Tarzan yine dikersin, hem belki canlanır, kurtulurlar.”* diyince: *“Üzüntü dağın üzerine gelip duran buluta benzer, çok durunca yağmur olur, kar olur yerleşir. Başında üzüntüyü çok durdurmaya gelmez. Adam sende yeniden dikeriz, teselli rüzgarı ile bulutu daha bulut halindeyken kovmak lazım.”*

diyerek adeta beni teselli eder yollu bir kahkaha atmıştı. Derviş tabiatlı bir şakacıydı kendisi.

Tavrı, tarzı, duygusu, söylediği, yediği, içtiği, görünüşü ile kendi kişiliğini yaratmış, yapısından ödün vermemiş bir fenomendir Manisa Tarzanı. Pek çok kişiyi **dağcılık sporuna** teşvik etmiştir. Toroslar'ın *Demir Kazık* zirvesine çıkarken yaşamını yitiren, ilk Türk dağcı şehidimiz **Emre Kongar'**ın:

“Dağlara aşığız, tabiata aşığız, başka servet istemeyiz, biz dağcıyız.” dörtlüğü Tarzan'ın hayat felsefesini en iyi şekilde yansıtır.

Tarzan'ın Allah'a inancı büyüktü. Dağların zirvesinde Allah'a daha yakın olduğunu söylerdi. Onda **ağaç ve doğa sevgisinin** kutsal mertebede değeri vardı. Sevip de kavuşamadığı, **yörük kızı Meral'**e olan sevgisi insan ve doğa sevgisine dönüşmüştü. Gelişime açık bir kişiliği vardı. Latin alfabesini ilk öğrenenlerdendi. **Manisa kütüphanesinin** en sık ziyaretçilerinden biriydi, iş bilirdi. İnsanları bir araya getirmeyi iyi becerirdi. **Manisa Ceza İnfaz Kurumu Müdürünü** ikna edip, hükümlülerle birlikte ağaçları budayıp, fidan dikerdi. Günümüzün en verimli ceza infaz yöntemlerinden birisi olan **kamuya yararlı bir işte, ücretsiz çalışma yükümlülüğünün** ilk uygulayıcılarından birisiydi desek yanlış olmaz. Sanat severdi. Şehre gelen **tüm filmleri izler**, sanatçıları kulislerinde ziyaret eder, onlara kendi yetiştirdiği çiçekleri hediye ederdi. Disiplinliydi, öğlen 12'de Spil'in eteklerinde konuşlu **topu ateşler**, hiç aksatmadan bunu hergün yapardı. Yalnız bir keresinde şehre gelen sanatçıları izlemeye dalınca aklından çıkıvermişti. Geçte olsa git topu ateşle diyenlere: *“Şimdi gider ateşlersem Tarzan topu yanlış zamanda ateşledi, artık ona güven olmaz derler. Ama ateşlemezsem kimse farkına varmaz, herhalde duymadık derler.”* diye düşünecek kadar da mukayese becerisine sahip bir kişiydi.

Gençliğini savaş meydanlarında geçirdikten, ayrılıkların her türlüşünü yaşadktan sonra bile ömrünün sonuna dek ülküsünü koruyan, yarı çıplak, yalın ayak hali ile Manisa'nın Tarzanı her açan çiçekte hala nefes alıyor. Yaz kış tek bir şortla dolaşan, doğanın ve ağaçların koruyucusu bir **“garip kişi”** tarzan sadece sempatik bir kişi olarak değil, ağaç dikme ve yetiştirme tutkusuyla yaşamaya devam ediyor.

PANDEMİ RUHU

Böyleymiş yazılan deftere, yaşadığın çetrefilli mücadeleye başladığın
Görünmez düşman tasallut olmuş millete
Hayıflanma sakın hastalık, salgın, büyük sınavın
İllet çaresiz görününce sana, veba saçılır dört bir yana

Sıcak yuvan buz gibi keser, tedbirsiz gafil yakaladığında
Günler geçmez, saatler bitmez, nefesin sinene yetmez
Dolaşır gezer, adem seçmez; genç, yaşlı, çocuk farketmez
Tüm olanlar mukadderat, mahluğu yanlış anlama

Bize düşen acizlik değil, ihmal davet eder, kanma!
Parlak, güzel geleceği kelepircik bir güne satma
Tulum, maske, eldiven bizim, zafer senindir
Sanma kayıtsız herkes; amir, memur, ferd kendi derdinde,

Öyle olanlar varsa vebal vicdanında, boynunda,
Hepimiz aynı gemideyiz; fırtına, boran kapımızda
Batırma bu suda, bırakma yolda sağlıklı, istikbal uğrunda
Omuzundaki yükün, minnetin; taşıdığın sorumluluk emanetin

Ecdadın verdiği bayrak halka hizmetin, fedakarlığın hürriyetin,
Ana, baba, evlat, yardan ayrı, karanlık gecelerin,
Şafağında bekliyor özgürlük, bak bu senin kutsal hasretin
Bekleme başkasından karşılık, ödül, verdiklerinin yanında,

Elbet bir bilen, gören, hak, adalet var, gözyaşında
Yine tarih bir gümüş sayfa açmış kara bağrında
Bu defa altın harflerle yazılan sensin
Bu pandemi çağında.

KIZIMA

Bir gün uçup gidersen yaban ellere,
Eğilmesin başın ben hep yanındayım kızım,
Korkma dik dur her türlü haksızlığa
Dağ gibi babam var de ardımda

Sakın gözüne yaş değmesin
Yüreğine gam düşmesin,
Eğer dünya yürürse üzerine
Dünyayı yakar gene gelirim kızım

Başını güneş kavursa çınarınım
En soğuk kış gününde yorganınım,
Sen bil ki kızım hep yanındayım
Elini kalbine koy ben hemen ordayım

İstersen kırmaktan çekinme babanı
Babalar dağdır dayanır kızım
Anneler o dağın karı,
Acı bir sözle eritme o karı
Dağ kalır kar eriyip gider
Unutma sakın kızım

Bir gün sende anne olduğunda,
Bir dağda kar olduğunda
Ve anneni anladığında
Birazcıkta dağını ve babanı düşün kızım

ADIM İNFAZ KORUMA

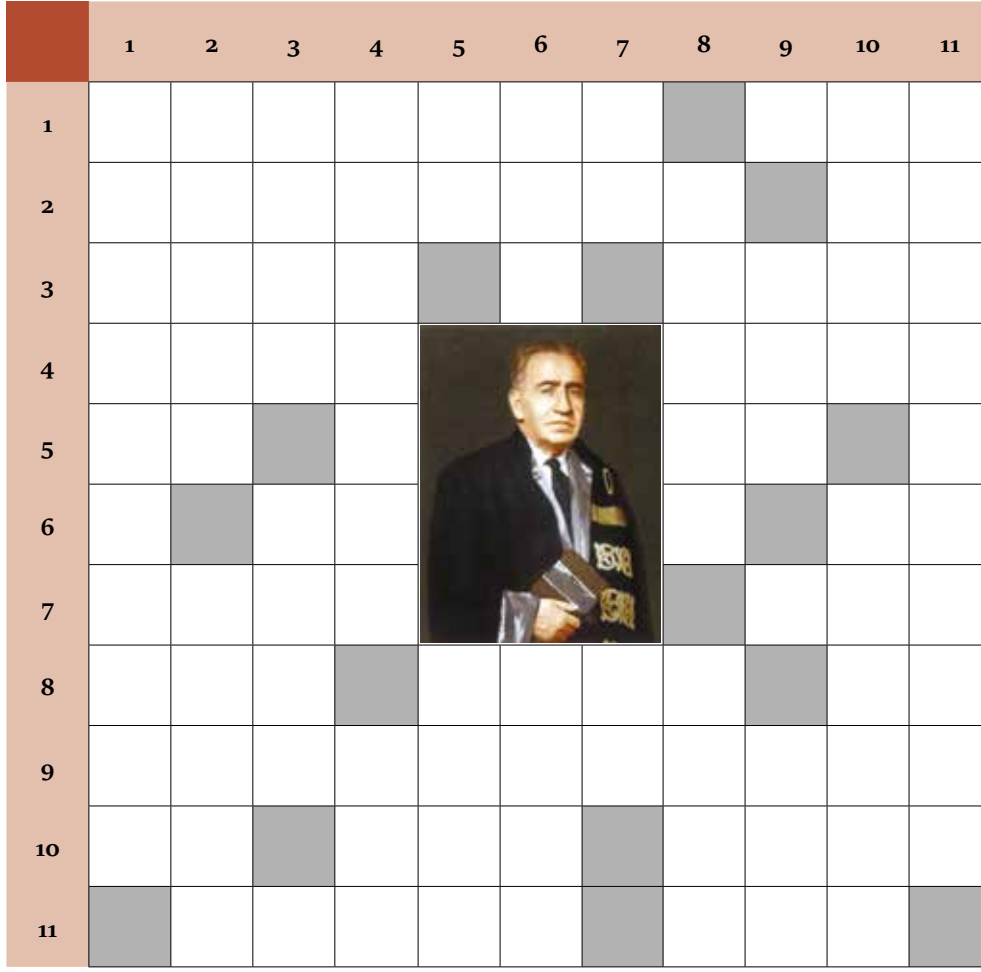
Adım çıkmış bir kere gardiyan diye
Minnettar bir gülümseme, bana en büyük hediye
Hastalanana doktor, tansiyonu düşene hemşire
Olurum ben, adım infaz koruma

Odada yangın çıkmış, getir itfaiye kıyafetini,
Hem avukat görüşünü ayarla hem ziyaretini,
Kitabını, yemeğini, kıyafetini, kantinini
Veririm ben, adım infaz koruma

Kiminin abisi, kiminin annesi, kiminin oğlusun
Başın dik, adımların kararlı olsun,
24 saat çalışsan da vatan sağolsun
Dersin sen, adın infaz koruma

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA

- 1- Bir görüntü, bir yaşantı veya bir davranışın daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde bulundurularak dile getirilen sanat - Tembih sözü
- 2- Eskişehir ilimizde çıkan değerli bir taş - Notada duraklama
- 3- Beslenmemizin temelini oluşturan bir tür tahıl - Bir tür deri enfeksiyon hastalığı
- 4- Grup - Şaşılan durumlar için kullanılan bir ünlem
- 5- Nazi subayı - Eski dilde su
- 6- Eşek sesi- Bir bağlaç
- 7- Bırakıp gitme - Japon para birimi
- 8- Bir peygamber - Gökyüzü - İnek sesi
- 9- Psikiyatri alanında önemli çalışmaları olan ünlü psikiyatristimiz
- 10- İşaret - Yemin - Seçimli yemek
- 11- Bir çok çeşit anlamında kullanılan söz - Apansız

YUKARIDAN AŞAĞI

- 1- Kişilerin kendi ve diğer insanların hislerini algılama yetisinden yoksun olması durumu
- 2- Elektriğin yaygınlaşmasından önce kullanılan bir tür seyyar lamba - Kütük, isim listesi
- 3- Acınası, vahim - Belirti, bulgu
- 4- Kalıtsal - Köpek sesi
- 5- Küçük bitkiler için kullanılan terim - Bir zamir
- 6- Yaradan, yaratıcı - Bir erkek ismi
- 7- Düzenli olarak yapılan ve bir amaca yönelik eylem - Molibdenin simgesi
- 8- Uzaklaşma - Üzüm meyvesinin bitkisi
- 9- Muğla'nın bir ilçesi - Engelleme, yasaklama
- 10- Kur'an-ı Kerim'in Türkçe çevirisi - Keman çalan kimse
- 11- Kurtuluş Savaşı'nda batı cephesi komutanımız olan ve daha sonra 2. cumhurbaşkanımız olan devlet büyüğümüz

SUDOKU

		8		2	9		3	4
3			8					2
9					6		8	1
	4		2	8	7		9	
	9		1					6
		7						
			7	6			2	
						3		
5	2		4		8			

Kolay

	4		5	3		7		
5				1				9
		8						1
6			3					8
				6				
		5				4		
	5	7		9				
1			4					
9						2	7	

Orta

		7	4					
	3				7		1	
		2			9			5
					3			6
4				6			2	
	9		8					3
	5							
							3	9
8			6				7	

Zor

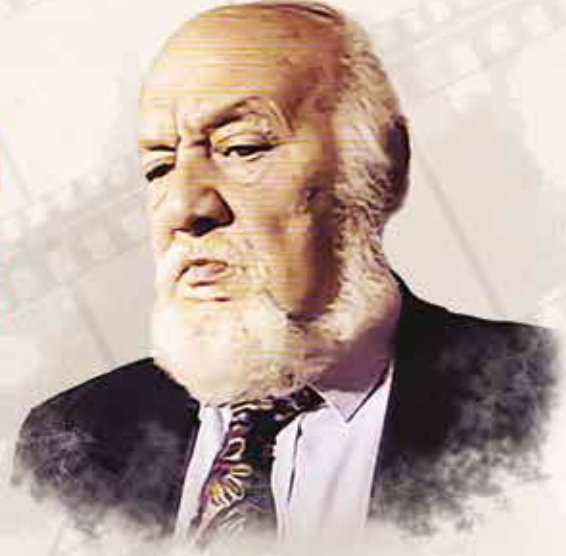

TÜRK SİNEMASININ
HALKÇI YÖNETMENİ:

Osman Seden

Kariyeri boyunca 130'dan fazla filme yönetmen, senarist ve yapımcı olarak imza atan usta isim, ardında bıraktığı unutulmaz eserlerle yad ediliyor

1924 - 1998

1924

22 Mart'ta İstanbul'da dünyaya geldi

Alman Lisesi'nin ardından İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu

Lise yıllarında, ithal filmlerden dublaj amaçlı çeviriler yaparak sinemaya adım attı

1949

İngiltere ve Amerika'daki yapım şirketleriyle film alımı üzerine yaptığı görüşmelerin sonrasında, kendi filmlerini yapmaya karar verdi

1951

İlk senaryosu "İstanbul Kan Ağlarken"i kaleme aldı ve yapımcılığını üstlendi

1952

Yönetmen koitduğuna Ömer Lütfi Akad'ın oturduğu "Kanun Namına" filminin senaryosunu yazdı, yapımcılığını üstlendi

1955

Yönetmenliğini yaptığı ilk filmi "Kanlarıyla Ödediler"i izleyicisiyle buluşturdu

1959

Türk sinemasının önemli yönetmenleri arasına girmesini sağlayan, "Düşman Yolları Kesti" filmini izleyicisiyle buluşturdu

1960

1960'lı yıllara kadar dram ve macera filmleri çekti, 1962'den itibaren filmlerinde güldürü, polisiye müzikal filmlere de yöneldi

Türk sinemasında "star sistemi"ni başlatan Seden, 1960'lı yıllarda Ayhan Işık, Belgin Doruk, İzzet Günay, Türkan Şoray, Fatma Girik, Ediz Hun, Feridun Karakaya, Sadri Alışık ve Zeki Müren'in de aralarında olduğu çok sayıda ünlü isim, Kemal Film bünyesine kazandırdı

1966

Resat Nuri Güntekin'in 1922'de yayımladığı "Çalikuşu" romanından Seden'in sinemaya uyarladığı siyah beyaz film, büyük ilgi gördü

1991

Kültür Bakanlığı tarafından Devlet Sanatçısı unvanı verildi

1998

Ardında birçok unutulmaz eser bırakarak, 1 Eylül'de İstanbul'da yaşama veda etti

Usta ismin yönetmenliğini üstlendiği yapımlardan bazıları:

"KANLARIYLA ÖDEDİLER"
"SÖNEN YILDIZ"
"İNTİKAM ALEVİ"
"BERDUS"
"BİR AVUÇ TOPRAK"
"GURBET"
"CİLALİ İBO YILDIZLAR ARASINDA"
"DÜŞMAN YOLLARI KESTİ"
"KIRIK PLAK"
"NAMUS UĞRUNA"
"AYŞECİK YAVRU MELEK"
"CİLALİ İBO RÜYALAR ALEMİNDE"
"ÇALIKUŞU"
"MERHAMET"
"HİCRAN YARASI"
"İNGİLİZ KEMAL'IN OĞLU"
"OSMANLI KARTALI"
"MAZİ KALBİMDE YARADIR"
"HAZRETİ ÖMER'İN ADALETİ"
"BATSIN BU DÜNYA"
"NEREYE BAKIYOR BU ADAMLAR"
"HATASIZ KUL OLMAZ"
"YÜZ NUMARALI ADAM"
"İNEK ŞABAN"
"BEKÇİLER KRALI"
"DOKUNMAYIN ŞABANIMA"
"MİRASYEDİLER"
"ZEHRA ANA"

Seden ayrıca "Delicesine", "Devlerin Aşkı", "Fırat", "Vatandaş Rıza", "İnsan Sevince", "Hölyam", "Nefret" ve "Karanfilli Naciye" filmlerinde de rol aldı

DEĞER

ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR

ADALET MÜLKÜN TEMELİDİR

